

www.limburg.nl

Kernrapport Natura2000-plan 2020-2026
definitief

Bemelerberg en Schiepersberg (156)

---

december 2020

---

provincie limburg

Colofon

Voor u ligt het ontwerp-Kernrapport van het Natura 2000-plan Bemelerberg en Schiepersberg. Het uitgebreide hoofdrapport is een omvangrijk document met analyses, onderbouwingen en uitwerkingen die leidend zijn bij juridische en detailvraagstukken. Dit compacte kernrapport geeft alleen de kernpunten uit het hoofdrapport weer, zonder details, uitgebreide analyses en onderbouwingen. Voor gedetailleerde informatie verwijzen we u graag naar het Natura 2000-plan Bemelerberg en Schiepersberg.

Provincie Limburg

Limburglaan 10 Maastricht | Postbus 5700 6202 MA Maastricht
+31 (0)43 389 99 99 | postbus@prvlimburg.nl | www.limburg.nl

Foto voorblad:

J. Veldman, Provincie Limburg

Inhoud

Voorwoord	5
Samenvatting	6
1. Inleiding	7
4.1. Waaron een Natura 2000-plan?.....	7
4.2. Korte karakteristiek van het gebied.....	7
4.3. Samenhang met stikstofaanpak en andere beleidsontwikkelingen	8
4.4. Opzet kernrapport en bronnen van aanvullende informatie.....	9
2 Binnen welke kaders moet dit plan passen?	10
2.1 Europees beleid	10
2.2 Nationaal beleid	10
2.3 Provinciaal beleid	11
2.4 Waterbeleid	11
2.5 Gemeentelijk beleid.....	12
3. Ecologische analyse	13
3.1. Belangrijkste kenmerken en natuurwaarden.....	13
3.2. Welke doelen willen we bereiken met dit Natura 2000-plan?	15
3.2.1. Staat van instandhouding Pionierbegroeiingen op [kalk]rotsen	16
3.2.2. Staat van instandhouding Kalkgraslanden.....	16
3.2.3. Staat van instandhouding Heischrale graslanden	16
3.3. Waar lopen we tegen aan; knelpunten en leemten in kennis	18
4. Visie en realisatiestrategie	21
4.1. Kernopgaven.....	21
4.2. Instandhoudingsdoelen	22
4.3. Visie.....	23
4.4. Doelen 1 ^e planperiode en realisatiekansen	24
5. Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?	26
6. Financiering en subsidieregelingen	29
7. Kader voor vergunningverlening; toetsing huidig gebruik	31
7.1 Inleiding toetsing huidig gebruik	31
7.2 Inventarisatie en selectie huidig gebruik	32
7.3 Toetsingsmethodiek	32
7.5. Samenvatting resultaten toetsing huidig gebruik	35
8. BIJLAGEN	37

Voorwoord

Limburg heeft een gevarieerde en rijke natuur; dat koesteren we. De natuur is niet alleen van grote biologische en landschappelijke waarde maar zeer zeker ook van economische waarde. Denk maar aan de stroom recreanten en toeristen, die ook geld in het laadje brengen. Ook daarom koesteren we die natuur.

Voorop staan de 24 gebieden in onze provincie die zelfs heel Europa van onschatbare waarde vindt, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Dit is het netwerk van beschermde natuurgebieden in de EU dat opgezet is om wilde planten en dieren te laten gedijen. Maar zeker ook dé gebieden, die de mens graag opzoekt; om de rust en stilte te ontdekken of om de flora en de fauna te bestuderen. Onze ambitie is om die rijkdom aan natuur te behouden en de staat van instandhouding ervan te verbeteren. Om die reden is het Natura2000-plan voor het gebied Bemelerberg & Schiepersberg opgesteld. Hierin staan de concrete maatregelen die we voorstaan ten behoeve van behoud en herstel van de Europees beschermde natuurwaarden in het gebied. Want er moet wel iets gebeuren.

Het kleine maar landschappelijk aantrekkelijke en ecologisch rijke Natura2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg bevindt zich in Zuid Limburg tussen Maastricht en Valkenburg. De reeks van kalkrijke hellingen strekt zich uit van Berg en Terblijt in het noorden tot aan Cadier en Keer in het zuiden en kan een ecologische schakel vormen tussen het Natura2000-gebied het Geuldal aan de noordkant en het Natura2000-gebied het Savelsbos aan de zuidkant. Er komen zeer soortenrijke kalkgraslanden, heischrale graslanden, pioniervegetaties op kalkrotsen en hellingbossen voor op de steile hellingen. Maar ook enkele landelijk zeldzame amfibieën en vlindersoorten. Hoewel het om kleine oppervlaktes van sterk bedreigde habitats en soorten gaat, heeft de natuur in dit Natura2000-gebied heeft zich de afgelopen decennia relatief goed ontwikkeld. Verder overwinteren een drietal vleermuizen in de vele ondergrondse mergelgroeven.

Voor de totstandkoming van dit Natura 2000-plan heeft overleg plaats gevonden met de stichting Limburgs Landschap (beheerder van vrijwel alle natuur in het gebied) met een vertegenwoordiger van de gemeente Eijsden-Margraten, met de natuurstudiegroepen in het gebied en met belangengroepen. Ik bedank de betrokken partijen voor hun constructieve inbreng.

Mevrouw Carla Brugman-Rustenburg
Gedeputeerde Natuur in de provincie Limburg

Samenvatting

Wat is Natura 2000?

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 willen we deze flora en fauna duurzaam beschermen. In juridische zin komt Natura 2000 voort uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen; in Nederland is dat vertaald in de Wet Natuurbescherming.

Voor elk Natura 2000-gebied moet een beheerplan worden opgesteld. Hierin staat wat er moet gebeuren om de voor dat gebied "aangewezen" instandhoudingsdoelstellingen te halen en wie dat gaat doen. Natura2000-plannen worden opgesteld in overleg met eigenaren, gebruikers en andere betrokken overheden, vooral gemeenten, waterschappen en provincies. In de meeste gevallen is de provincie verantwoordelijk voor het opstellen van het Natura2000-plan, in sommige gevallen het Rijk.

Korte beschrijving Bemelerberg & Schiepersberg (kortweg 'Bemelerberg')

De hellingcomplexen in het 'Bemelerberg'-gebied bestaan uit mozaïeken van schraalgraslanden en hellingbossen, waar de voor het Mergelland karakteristieke gradiënt nog goed herkenbaar aanwezig is van vrij zure gronden op de plateaurand, heischrale graslanden hoog op de helling overgaand in kalkgraslanden en vrij voedselrijke hellingbossen - deels Eiken-Haagbeukenbossen op lagere delen van de helling. Het gebied is doorsneden door een vrij groot aantal grubben en holle wegen.

In dit Natura 2000-gebied liggen tevens enkele open kalksteengroeves. In deze groeves komen ook pionierbegroeiingen op rotsbodems en schrale hellinggraslanden voor. Bovendien leven in deze 3 groeven belangrijke populaties van de in het aanwijzingsbesluit opgenomen HR-soorten Geelbuikvuurpad en Kamsalamander. In het gebied liggen verspreid over vooral de Bemelerberg en Mettenberg en in mindere mate de Schiepersberg in totaal 21 ondergrondse kalksteengroeven; deze zijn allen in gebruik als winterverblijfplaats voor de 3 soorten vleermuizen uit het Aanwijzingsbesluit.

De eveneens in het aanwijzingsbesluit opgenomen Spaanse vlag komt verspreid over het gebied voor en leeft met name in ruigtevegetaties met onder meer Koninginnekruid.

Aanwijzingsbesluit

Door middel van het Aanwijzingsbesluit d.d. 4-7-2013 is het gebied Bemelerberg & Schiepersberg door de Staatssecretaris van Economische Zaken aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. In dit aanwijzingsbesluit zijn de doelstellingen en de begrenzing van dit Natura 2000-gebied aangegeven en zijn onderstaande habitattypen en soorten opgenomen als de redengevende en conform de Habitatrichtlijn te beschermen habitattypen en soorten:

H6110 Pionierbegroeiingen op rotsbodem

H6210 Kalkgraslanden

H6230 Heischrale graslanden

H9160b Eiken-Haagbeukenbossen

H1078 Spaanse vlag

H1166 Kamsalamander

H1193 Geelbuikvuurpad

H1318 Meervleermuis

H1321 Ingekorven vleermuis

H1324 Vale vleermuis

Instandhoudings- en verbeteringsdoelstellingen Natura2000-gebied Bemeler- en Schiepersberg

Voor de pionierbegroeiingen op rotsbodem, de kalkgraslanden, de heischrale graslanden en voor het leefgebied van de Geelbuikvuurpad gelden uitbreidingsdoelstellingen (wat betreft de oppervlakte) en verbeteringsdoelstellingen voor de kwaliteit van de huidige voorkomens in het gebied.

Bij de vier HR-habitattypen waar het gebied voor is aangewezen, zijn drie prioritaire HR-habitattypen, nl. de pionierbegroeiingen op rotsbodems, kalkgraslanden en de heischrale graslanden. De prioritaire status houdt in dat voor deze habitattypen en soorten de overheid en beheerder een bijzondere verantwoordelijkheid hebben, omdat het natuurlijk verspreidingsgebied in belangrijke mate in het gebied 'Bemelerberg' ligt.

Visie

Voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen in het Natura2000-gebied 'Bemelerberg' spelen naast een serie kleinere, locatiespecifieke knelpunten enkele overkoepelende zaken:

- vele habitattypen zijn stikstofgevoelig en ondervinden in meer of mindere mate last van de huidige eutrofiering via de lucht of via instroom van geëutrofeerd water afkomstig van de bovenliggende landbouwkundig gebruikte plateaus.
- de voorkomens van habitattypen Kalkgraslanden, Pioniervegetaties op kalkrotsen en Heischrale graslanden zijn vrijwel zonder uitzondering te klein van omvang voor het bereiken van een duurzaam gunstige staat van instandhouding. Ook voor diverse beschermde soorten in het gebied is de omvang van de huidige leefgebieden te klein en/of te versnipperd.
- De overwinteringslocaties voor de 3 vleermuizen is van internationale betekenis; door problemen met de veiligheid en toegang van de onderaardse groeves zijn gegevens over de Vleermuizen onvoldoende betrouwbaar.

Om weer tot een goed functionerend systeem te komen waarbij zowel de stikstofgevoelige als vochtafhankelijke habitattypen en –soorten kunnen voldoen aan de behoudsdoelstellingen, is het oplossen van bovenstaande knelpunten essentieel.

Maatregelen

Voor het Natura2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg zijn de meeste habitattypen aangewezen als stikstofgevoelig. In het voorliggende Natura2000-maatregelenpakket zijn daarom alle natuurmaatregelen overgenomen die vermeld staan in de gelijknamige PAS-gebiedsanalyse (2017). Daarnaast zijn in het Natura2000-plan aanvullende instandhoudingsmaatregelen opgenomen die voortvloeien uit nader onderzoek of overleg of beheermaatregelen die noodzakelijk zijn om ook in de periode 2021-2026 de nadelige effecten van de hoge stikstofdepositie te ondervangen. Maatregelen betreffen zowel de aangewezen stikstofgevoelige als niet-stikstofgevoelige habitats en soorten. Ook bevat het Natura2000-plan onderzoek dat nodig is om kennisleemten aan te pakken, extra monitoring-inspanningen en maatregelen op het gebied van communicatie en handhaving. Het plan geeft inzicht in de maatregelen die in de beheerplanperiode 2020 – 2026 noodzakelijk zijn.

Financiering

Voor uitvoering van de instandhoudingsmaatregelen die nodig zijn om de Natura2000-doelen voor het gebied Bemelerberg & Schiepersberg te behalen, heeft de provincie Limburg in de meerjarige Programmabegroting budget beschikbaar conform de (voortzetting van de) afspraken met het Rijk van het Natuurpact dd. 2013. Voor de uitvoering van dit Natura 2000-plan tot en met 2026 zijn de kosten geraamd op circa € 1.545.000.

Kader voor vergunningverlening

In dit Natura 2000-plan is getoetst of het huidige gebruik in/rond het Natura2000-gebied (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Bemelerberg & Schiepersberg heeft. De beoordeling bestaat uit de effectenbeschrijving en effectenbeoordeling en richt zich op de vraag of significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling van een habitatype of –soort al dan niet kunnen worden uitgesloten. Op grond daarvan is in hoofdstuk 7 beschreven, welke van de huidige activiteiten, eventueel onder voorwaarden, door dit Natura2000-plan voor de komende 6 jaar zijn vrijgesteld van de vergunningplicht ex artikel 2.7, 2e lid van de Wet Natuurbescherming.

1. Inleiding

1.1. Waarom een Natura 2000-plan?

Het Natura 2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg ligt in Zuid-Limburg.

Dit Natura 2000-plan is bedoeld om de volgende habitattypen en soorten te beschermen:

H6110 Pionierbegroeiingen op rotsbodem
H6210 Kalkgraslanden
H6230 Heischrale graslanden
H9160b Eiken-Haagbeukenbossen
H1078 Spaanse vlag
H1166 Kamsalamander
H1193 Geelbuikvuurpad
H1318 Meervleermuis
H1321 Ingekorven vleermuis
H1324 Vale vleermuis

In dit Natura2000-plan is omschreven wat er moet gebeuren om die doelen te bereiken. Dit plan heeft de volgende functies:

- Het Natura2000-plan omschrijft de huidige situatie van deze habitattypen en soorten en geeft aan wat het uiteindelijke doel is (hoofdstuk 3 en 4);
- Het plan geeft aan welke instandhoudingsmaatregelen nodig zijn (hoofdstuk 5 en 6);
- En het plan regelt voor bepaalde activiteiten de vrijstelling van vergunningplicht op grond van de Wet Natuurbescherming 2017 (hoofdstuk 7).

1.2. Korte karakteristiek van het gebied

De hellingcomplexen in het 'Bemelerberg'-gebied bestaan uit mozaïeken van schraalgraslanden en hellingbossen waar de voor het Mergelland karakteristieke gradiënt van vrij zure gronden op de plateaurand, heischrale graslanden [H6230] hoog op de helling overgaand in kalkgraslanden [H6210] en vrij voedselrijke hellingbossen - deels Eiken-Haagbeukenbossen [H9160B] - op lagere delen van de helling nog goed herkenbaar aanwezig is.

Als gevolg van het plaatselijk eeuwenlange hakhout- en middenbosbeheer is Eiken-Haagbeuken-bos (Heuvellandtype; H9160B) aangetroffen op plekken die van nature waarschijnlijk begroeid zouden zijn met dicht Beukenbos; zij hebben thans een vrij open, maar complexe structuur, met een goed ontwikkelde kruid- en struiklaag.

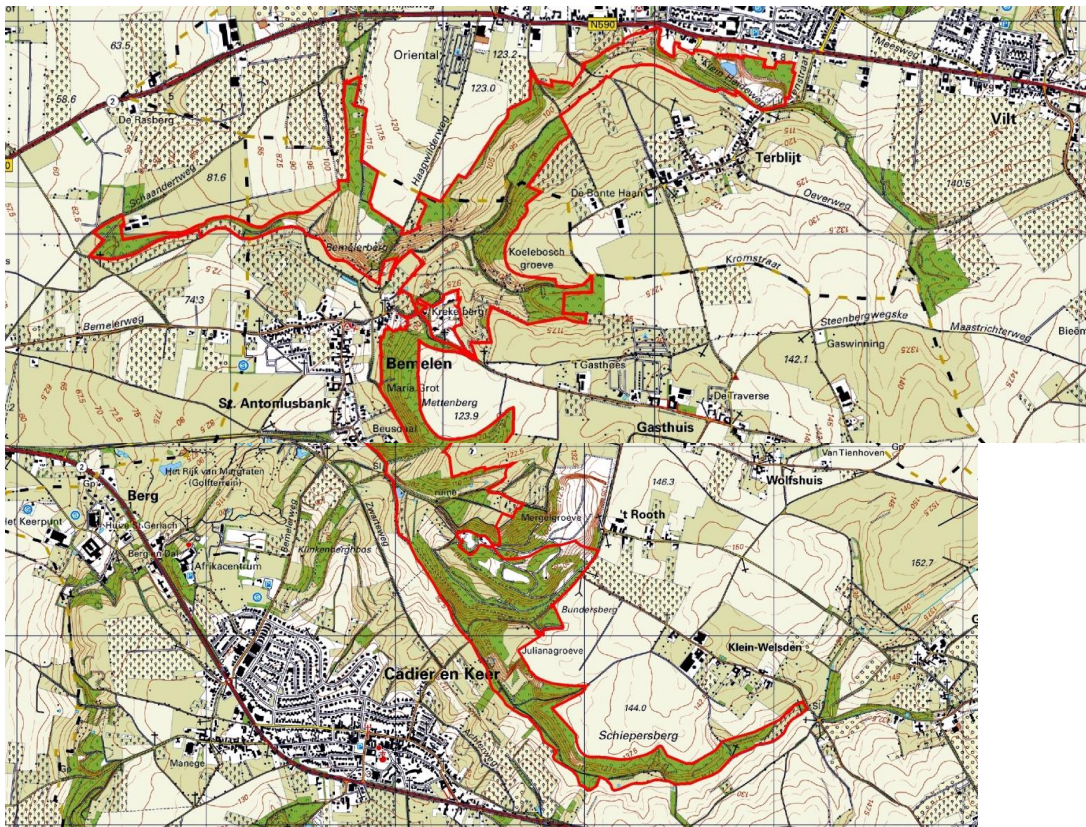
Het gebied rond de schraalgraslanden en hellingbossen bestaat uit voedselrijkere weilanden, akkers en landschapselementen als boomgaarden, houtwallen, graften en overhoekjes. Het gebied is doorsneden door een vrij groot aantal grubben en holle wegen.

In dit Natura 2000-gebied liggen enkele open kalksteengroeves. De belangrijkste zijn - van noord naar zuid - groeve Blom, groeve 't Rooth en de Julianagroeve. In deze groeves komen ook pionierbegroeiingen op rotsbodems en schrale hellinggraslanden voor.

De belangrijkste biotopen van open kalkrijke hellingen in dit Natura 2000-gebied bevinden zich in de deelgebieden Bemelerberg (hieronder vallen de Stroberg en Winkelberg), Verlengde Bemelerberg, Hoefijzer, groeve 't Rooth, Julianagroeve en Koeberg.

In het gebied liggen verspreid over vooral de Bemelerberg en Mettenberg en in mindere mate de Schiepersberg in totaal 21 ondergrondse kalksteengroeven, zie voor een opsomming van alle groeven en oppervlakte per groeve bijlage 7.

Kaart 1.1 Overzichtkaart van het Natura2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg

Daarnaast komen op diverse locaties nog restanten van voormalige ondergrondse kalksteengroeven voor in de vorm van dagzomende kalkwanden, dichtgestorte ingangen en sporen van dagbouw en ondergrondse ontginningen. Alle 21 ondergrondse kalksteengroeven zijn in gebruik als winterverblijfplaats voor vleermuizen, de belangrijkste objecten met de hoogste aantallen overwinterende vleermuizen inclusief de Natura200- soorten Meervleermuis, Ingekorven vleermuis en Vale vleermuis zijn: Bemelerboschgroeve 1, Cluysberg, Gasthuisdelgroeven 1-3, Koeleboschgroeve, Mettenberg I, II en V, Roothergroeve, Schoorberggroeve en Winckelberggroeve.

1.3. Samenhang met stikstofaanpak en andere beleidsontwikkelingen

Er lopen landelijk en provinciaal tegelijkertijd diverse ontwikkel- en planprocessen, die relevant zijn voor de aanpak van de Natura 2000-gebieden; in elk proces worden op tal van momenten besluiten genomen, die inhoudelijk zullen worden afgestemd met de Natura 2000-plannen maar die tegelijkertijd het perspectief voor de Natura 2000-doelen kunnen veranderen in vergelijking met de voorliggende planinhoud. Belangrijk daarvan zijn met name de provinciale Omgevingsvisie (POVI-2021), de landelijke en provinciale Stikstofaanpak, het Natuurprogramma 2020-2030 en het provinciale Waterprogramma. Te midden van al deze plannen is het Natura 2000-plan het plan, dat formeel en concreet vastlegt welke **natuurherstelmaatregelen** in en rond Natura 2000-gebied uitgevoerd zullen worden in de komende 6 jaar. Dat zijn de maatregelen die nodig zijn om aan de afgesproken natuurdoelen te voldoen. Het Natura2000-plan is een 'sectoraal' plan, dat als hoofdfunctie de natuur in Natura2000-gebieden regelt.

Het meest algemene provinciale beleidskader, waarin Natuur één van de vele thema's is, is het POVI, Provinciaal Omgevingsplan Limburg. In dat plan staan, verbonden door ruimtelijke en omgevings-thema's, de hoofdlijnen van het provinciaal beleid voor tal van gebruiksfuncties. De Natura2000-gebieden zijn er als onderdeel van de groene hoofdstructuur in opgenomen en het POVI geeft de hoofdrichting voor de ruimtelijke ontwikkeling ervan. Het POVI wordt in 2020/2021 vastgesteld. Aanhakend op het POVI en het landelijke Natuurprogramma zorgt een provinciaal natuurprogramma voor de aansturing van het natuurherstel. Het natuurprogramma voorziet in prioritering van gebieden, in de ontwikkelrichting van de natuur en in benodigd onderzoek. Dit provinciale natuurprogramma wordt in 2021 vastgesteld. Zo ook het provinciale Waterprogramma, dat naast andere onderwerpen (bijv. wateroverlast) ook voorziet in de voor natuurdoelen benodigde watermaatregelen (verdrogingsbestrijding, waterkwaliteit).

De uitvoeringsmaatregelen uit Natura2000-plannen worden gecompleteerd met stikstofmaatregelen, die het Rijk landelijk doorvoert en die de provincies gebiedsgericht uitwerken en nog nodig hebben. Ook dit zijn plannen met een concrete uitvoeringsgerichte inhoud, aangestuurd vanuit de voorgaande beleidskaders. Het landelijke pakket maatregelen voor het natuurherstel en de stikstofaanpak is in april 2020 door de Minister van LNV benoemd en gefinancierd. De uitwerking ervan naar gebiedsgerichte stikstofmaatregelen wordt door de provincies verricht, door het Rijk gefinancierd en wordt in 2021 e.v. vastgelegd in planrapporten, die een aanvulling vormen op het Natura2000-plan; de vorm en status van deze plannen is nog onderwerp van uitwerking. In het kader van deze plannen is het ook mogelijk, dat extra natuurherstel plaatsvindt, meer dan vereist voor de Europese natuurafspraken; dat kan, indien het basale natuurherstel zich succesvol voltrekt, ruimte bieden om ruimtelijk-economische ingrepen te vergunnen die negatieve effecten met zich mee brengen. In par. 2.2.6 van het Hoofdrapport van dit plan en in par. 2.2 hierna is hierover meer informatie opgenomen.

Indien in het kader van één van deze planprocessen beslissingen worden genomen, die rechtstreeks (moeten) leiden tot ingrijpende aanpassingen in het concrete Natura2000-maatregelenpakket, dan wordt de inhoud van het Natura2000-plan daarop aangepast middels een formele procedure, incl. openbare kennisgeving en inspraakprocedure, indien nodig ook bezwarenprocedure. De samenhang met de concrete stikstofplannen is naar verwachting het meest direct en relevant.

1.4. Opzet kernrapport en bronnen van aanvullende informatie

- In dit kernrapport komen alleen de hoofdzaken van het Natura2000-plan aan bod. Nadere onderbouwingen en overwegingen zijn in het hoofdrapport opgenomen. Bij juridische vraagstukken is dat hoofdrapport leidend;
- De habitattypenkaart en uitbreidingskaart uit de bijlagen zijn ook te zien in een GIS-viewer op www.limburg.nl/Natura2000;
- Op de website van het Rijk, www.synbiosys.alterra.nl/Natura2000, kunt u informatie vinden over het nationale beleidskader Natura 2000;
- De website van Provincie Limburg, www.limburg.nl/Natura2000, bevat informatie over de provinciale aanpak van Natura 2000;
- Op de website www.Natura2000.nl staat informatie over alle Natura 2000-gebieden in Nederland;
- Tegen de definitieve vaststelling van het Natura2000-plan is op onderdelen, met name Hoofdstuk 7, beroep mogelijk bij de rechtbank voor het Arrondissement Maastricht.

2 Binnen welke kaders moet dit plan passen?

Het Natura2000-plan voor het gebied 'Bemelerberg' is gebaseerd op Europees beleid en verankerd in nationaal en provinciaal beleid. Voor een uitgebreide omschrijving van alle beleidskaders waarin het Natura2000-plan 'Bemelerberg' binnen moet passen, verwijzen we u naar het uitgebreide Hoofdrapport. Hier volgt een korte opsomming.

2.1 Europees beleid

De lidstaten van de Europese Unie hebben zich tot doel gesteld om de achteruitgang van de biodiversiteit in 2010 te stoppen. Natura 2000 is het netwerk van beschermde natuurgebieden waarmee is beoogd de bedreigde en waardevolle habitattypen en soorten in stand te houden en te herstellen. Nederland heeft ruim 160 gebieden aangemeld. Het 'Bemelerberg'-gebied is een van deze gebieden. De Europese Habitat- en Vogelrichtlijn vormt de basis voor het Europese Natura 2000-netwerk.

2.2 Nationaal beleid

De Rijksoverheid heeft de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn juridisch verankerd in de Wet Natuurbescherming 2017. De Nederlandse provincies hebben sinds 2014 de taak om de afgesproken Europese doelstellingen te behalen. Daarnaast houdt de provincie in de gaten of activiteiten binnen of buiten het gebied effecten hebben op de Europese natuurdoelen in het 'Bemelerberg'-gebied.

Voormalige PAS

De natuur in het 'Bemelerberg'-gebied is gevoelig voor stikstof. Dat geldt in Nederland voor veel natuurgebieden en daarom is in 2015 het landelijke Programma Aanpak Stikstof – kortweg PAS – in werking getreden, een samenwerkingsprogramma van het Rijk (ministeries van EZ/LNV, I&M en Defensie) en twaalf provincies. Inmiddels is dit landelijke programma als gevolg van jurisprudentie niet meer van toepassing en onderhevig aan verandering. De PAS voorzagt erin, dat

- a. de stikstofdepositie met behulp van landelijke bronmaatregelen in de periode tot 2033 daalt in de Natura2000-gebieden;
- b. in de periode 2015-2021 inrichtings- en aanvullende beheermaatregelen worden getroffen in de Natura 2000-gebieden waar de kritische depositiewaarden (KDW) overschreden worden; deze maatregelen zijn vastgelegd in PAS-gebiedsanalyses (2017);
- c. een hoeveelheid economische ontwikkelingsruimte (i.c. toegestane depositieruimte) per Natura 2000-gebied werd toegewezen.

Ten tijde van het schrijven van dit Natura2000-plan was nog niet bekend hoe de te hoge stikstofdeposities in Natura2000-gebieden (onderdeel a) aangepakt worden, nu de Raad van State op 31-5-2019 heeft aangegeven dat de PAS niet voldoet aan de vereisten die door de EU-regelgeving gesteld worden. De Rijksambitie is om in 2030 tenminste 50% van de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden onder hun Kritische DepositieWaarde (KDW) te hebben gebracht.

Voor het onderdeel vergunningverlening (onderdeel c) heeft de Provincie Limburg op 12 december 2019 beleidsregels met betrekking tot de stikstofaspecten vastgesteld. Op 28 januari 2020 is voorts het provinciale Aanvalsplan Stikstof vastgesteld.

De instandhoudingsmaatregelen uit de voormalige PAS-gebiedsanalyses (onderdeel b) zijn in het verlengde van de uitspraak van de Raad van State en volgens landelijke afspraak één-op-één overgenomen in het Natura2000-plan: ongeacht de wijze, waarop in de toekomst een vermindering van de stikstofdepositie wordt bereikt, zijn deze herstelmaatregelen in de Natura2000-gebieden in de komende beheerplanperiode noodzakelijk.

Indien een vernieuwde aanpak van de stikstofproblematiek ertoe leidt, dat de herstelmaatregelen in omvang, tempo of locatie sterk gewijzigd dienen te worden ten opzichte van voorliggend Natura2000-plan, dan wordt ook het voorliggende plan (tussentijds) gewijzigd. Er zijn evenwel ook tussentijdse aanpassingen van uitvoeringsmaatregelen mogelijk zonder dat het voorliggende Natura2000-plan hierop formeel wordt aangepast, nl.:

- ondergeschikte uitwerkingen of aanpassingen bij de uitvoering van maatregelen (bijv. naar locatie, intensiteit, hoeveelheid); deze worden goedgekeurd bij de subsidietoekenningprocedures;
- aanpassingen naar aanleiding van nader onderzoek of op grond van nieuwe inzichten, leidend tot vergelijkbare effecten op de aangewezen habitattypen of soorten; idem.

2.3 Provinciaal beleid

Provinciaal Omgevingsplan Limburg

De Natura2000-gebieden – zoals ‘Bemelerberg’-gebied – vormen in Limburg de kern van een robuust grensoverschrijdend natuur en waternetwerk van goede kwaliteit. Dit netwerk levert een bijdrage aan de Limburgse ambitie om de biodiversiteit in stand te houden. Die ambities zijn uitgebreid omschreven in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL).

Goudgroene natuur

De Provincie Limburg heeft in een Omgevingsplan aangegeven wat als Goudgroene natuurzone beschermd moet worden. Alle Natura 2000-gebieden maken deel uit van de Goudgroene natuurzones. Deze zones zijn beschermd tegen ontwikkelingen die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied kunnen gaan aantasten.

Omgevingsverordening veehouderijen

Om het ‘Bemelerberg’-gebied te beschermen schrijft Provincie Limburg voor dat veehouderijen hun ammoniakemissie moeten reduceren om zo de stikstofbelasting op het gebied te verminderen. Op termijn leidt deze maatregel tot minder depositie van stikstof zonder de economische ontwikkelingsruimte te verkleinen.

Kwaliteitsslag gerealiseerde natuur

Een aanzienlijk deel van de gerealiseerde nieuwe natuur heeft een kwaliteitsslag nodig om de in dit Natura2000-plan beoogde natuurkwaliteit te bereiken. Daarom voorziet dit plan ook in kwaliteitsverbetering in reeds gerealiseerde areaaluitbreiding natuur (Natuurbeheerplan Limburg, 2018).

Programmaplan Platteland in Uitvoering 2017

In het programmaplan Platteland In Ontwikkeling (PIO) richt de Provincie Limburg zich op het nemen van de benodigde maatregelen voor onder andere de duurzame instandhouding van de Natura 2000-gebieden en soorten. In een PIO-plan kan de uitvoering van herstel- en instandhoudingsmaatregelen buiten het Natura2000-gebied worden opgenomen, maar gericht op versterking van de natuurwaarden waarvoor het gebied is aangewezen als Natura2000-gebied. Dit is met name aan de orde voor de maatregelen omde runoff richting de hellingen met Natura2000-habitattypen tegen te gaan.

2.4 Waterbeleid

Het waterbeleid met daarin de uitwerking van de Europese kaderrichtlijn Water (KRW) ligt voor de provincie onder meer vast in het Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021. De doelstelling is het behoud en herstel van ecologische gezonde en veerkrachtige watersystemen gericht op het behoud, herstel en ontwikkeling van de natuurlijke en landschappelijke kwaliteit van beken en natte natuurgebieden in het provinciaal natuurnetwerk. Ook het tegengaan van negatieve beïnvloeding van

beschermde natuurwaarden in Natura2000-gebieden en andere natuurgebieden door water uit aangrenzende agrarische gebieden is onderdeel van het provinciaal waterbeleid.

2.5 Gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk bestemmingplan beschrijft wat er met de ruimte mag gebeuren. Voor 'Bemelerberg'-gebied zijn met name de bestemmingsplannen van de gemeente Eijsden-Margraten en de gemeente Valkenburg (mbt. Groeve Blom) van belang. In die plannen heeft het Natura2000-gebied vrijwel geheel de functie natuur/ecologie en de bestemmingen natuurgebied, of agrarisch met waarden .

3. Ecologische analyse

3.1. Belangrijkste kenmerken en natuurwaarden

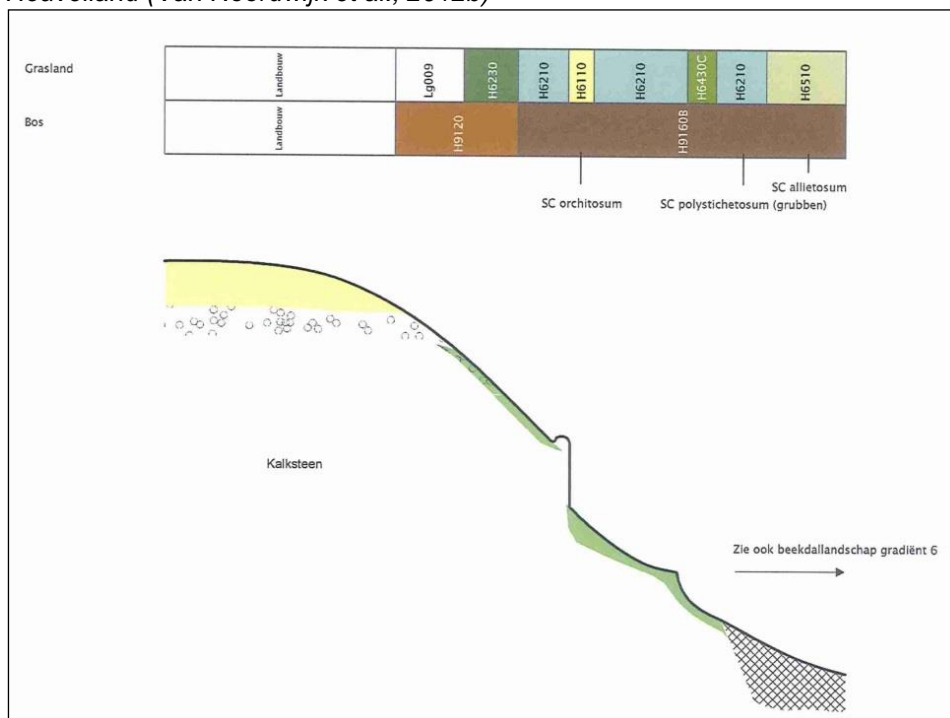
3.1.1 Landschapsecologische kenschets 'Bemelerberg'

Het Natura2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg omvat een serie van deze ecologisch waardevolle hellingen tussen het Hoogterras van de Maas en een serie droogdalen, waar voor een belangrijk deel de vegetatietypen nog de opeenvolging van bodemtypen weerspiegelen, die kenmerkend is voor de hellingen in het Zuid-Limburgse Mergelland:

- op de plateaurand de grindige, zeer voedselarme bodems (NB: deze zeer voedselarme plateauranden zijn heden ten dage niet meer aanwezig);
- op de helling: bovenste deel grindig en voedselarm; middendeel: kalkrijk, plaatselijk in de vorm van kalkrotsen;
- hellingvoet: bedekt door voedselrijk colluvium;
- dalbodem: voedselrijk; met tijdelijke en permanente poelen, leefgebied van Geelbuikvuurpad resp. Kamsalamander.

De Zuid-Limburgse hellingschraalgraslanden vormen één van de meest soortenrijke biotopen van Nederland. Doorgaans is de gradiënt in het bodemmateriaal nog steeds aanwezig op de helling. Eeuwenlang extensief gebruik (gescheperde schapenbegrazing) heeft geleid tot een karakteristieke zonering van schraalgraslandbegroeiing op de hellingen (Smits et al., 2008). Binnen de hellingschraalgraslanden is – gaande van hoog naar laag - vaak een gradiënt te onderscheiden met een vaste opeenvolging van habitattypen (zie figuur 3.1).

Figuur 3.1 Schematische schets gradiëntrijke hellingen met dagzomend kalkgesteente in het Heuvelland (Van Noordwijk et al., 2012b)

Op plekken waar deze Maasafzettingen op het plateau over het onderliggende kalkgesteente zijn uitgewaaierd, zijn Heischrale graslanden (H6230) aangetroffen.

In het middendeel van de hellingen, op plekken waar het kalkgesteente dichtbij de oppervlakte komt of binnen enkele decimeters van het maaiveld ligt, is Kalkgrasland (H6210) het kenmerkende type.

Op plekken waar het kalkgesteente aan de oppervlakte komt, met name bij ingangen van ondergrondse kalksteengroeven, rotswanden en in de open kalksteengroeven bevindt zich het zeldzame habitatype van de kalkminnende Pionierbegroeiingen op rotsbodems (H6110). De belangrijkste biotopen van open kalkrijke hellingen in dit Natura 2000-gebied bevinden zich in de deelgebieden Bemelerberg (hieronder vallen de Stroberg en Winkelberg), Verlengde Bemelerberg, Hoefijzer en Koeberg en daarnaast in de groeve 't Rooth en de Julianagroeven.

Onderaan de hellingen, op plaatsen waar zich colluvium heeft verzameld, vinden we voedselrijkere bloemrijke graslanden en thermofiele ruigtebegroeiingen. Daarnaast komen in de hellingschraalgraslanden verspreid struwelen en enkele graften voor.

De hellingcomplexen in het Bemelerberg-gebied bestaan uit mozaïeken van schraalgraslanden en hellingbossen waar naast de heischrale graslanden en kalkgraslanden op lagere delen van de helling ook de vrij voedselrijke hellingbossen voorkomen. Als gevolg van het plaatselijk eeuwenlange hakhout- en middenbosbeheer is Eiken-Haagbeukenbos (Heuvellandtype; H9160B) aangetroffen met een vrij open en complexe structuur en een goed ontwikkelde kruid- en struiklaag.

In dit Natura 2000-gebied liggen enkele open kalksteengroeves. De belangrijkste zijn - van noord naar zuid - groeve Blom, groeve 't Rooth en de Julianagroeven. In de groeves komt ook pionierbegroeiing op rotsbodems en schrale hellinggraslanden voor.

In het gebied liggen in totaal 21 ondergrondse kalksteengroeven. Daarnaast komen op diverse locaties nog restanten van voormalige ondergrondse kalksteengroeven voor in de vorm van dagzomende kalkwanden, dichtgestorte ingangen en sporen van dagbouw en ondergrondse ontginningen. Alle 21 ondergrondse kalksteengroeven vormen winterverblijfplaatsen voor vleermuizen. Waaronder de Natura2000-soorten Meervleermuis, Ingekorven vleermuis en Vale vleermuis zijn.

Veranderingen in het beheer

De rijke flora en fauna in het gebied heeft zich ontwikkeld onder invloed van de geografische ligging, de expositie van de hellingen, de geo(morfo)logische gesteldheid, de bodemeigenschappen en door het extensieve grondgebruik in de afgelopen eeuwen.

De Bemelerberg werd tot 1923 door een gehoede schaapskudde begraasd. Daarna trad door vermindering van de gemeenschappelijke beweiding achtereenvolgens vervilting, verruiging en tenslotte opslag met houtige soorten op. In 1979 was een aanzienlijk deel van het huidige natuurgebied al met bos, struweel en bomen bedekt, met een veel lagere soortenrijkdom. In 1979 is opnieuw schapenbegrazing ingevoerd en zijn veel struiken en bomen verwijderd. Na aanvankelijk herstel van de hellingschraalgraslanden stagneert deze positieve ontwikkeling sinds ca. 1990 (Smits et al., 2007).

Ecohydrologie

Kenmerkend voor vrijwel het gehele plateau van Margraten is dat het inzijgende regenwater niet in bron- en kwelgebieden aan de randen van het plateau uitteedt bij gebrek aan ondoorlatende lagen in de Maasgrind- en kalksteenafzettingen. Bij hevige buien en bij langduriger neerslag treedt na enige tijd wel oppervlakkige afvoer van regenwater ofwel "run-off" op; daarbij worden voedingsstoffen löss meegenomen en elders op de helling afgezet.

3.1.2 Ecologische relaties met nabijgelegen natuurgebieden

'Bemelerberg' heeft vooral een ecologische relatie met het Natura2000-gebied het Savelsbos. Een uitloper daarvan, de zogeheten Dorrenweggrub, reikt hemelsbreed ca. 500 m van de Schiepersberg. De doorsnijding door een provinciale weg staat verbetering van de migratiemogelijkheden van bepaalde diersoorten tussen beide Natura2000-gebieden niet in de weg.

In het noorden is de noordelijkste uitloper van het 'Bemelerberg'-gebied, groeve Blom, van het Natura2000-gebied Geuldal gescheiden door de provinciale weg Maastricht-Valkenburg en door het oostelijk deel van het dorp Berg en Terblijt.

Voor vleermuizen liggen de relaties met het Natura2000-gebied Geuldal en het Natura2000-gebied Savelsbos eveneens in de hierboven genoemde zones, de migratieroutes van en naar de winter-verblijven lopen ook voor een belangrijk deel door deze gebieden.

3.2. Welke doelen willen we bereiken met dit Natura 2000-plan?

Het Natura2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg is aangewezen voor tien instandhoudingsdoelen, bestaande uit zes HR-soorten en vier HR-habitattypen; zie tabel 3.1a en 3.1b.

Tabel 3.1a Huidige situatie en doelstellingen Habitatrichtlijnsoorten 'Bemelerberg'-gebied

Habitatrichtlijn-soort	Staat van Instandhouding	Doel Aanwijzingsbesluit		Trend		
		Opp.	Kwaliteit	Pop.	Opp.	Kwaliteit
Meervleermuis	ongunstig	=	=	=	=	Matig positief
Ingekorven vleermuis	gunstig	=	=	=	=	Sterke toename
Vale vleermuis	ongunstig	=	=	=	=	? [onvoldoende en onregelmatige data]
Kamsalamander	ongunstig	=	=	=	= (1)	= (1)
Geelbuikvuurpad	ongunstig	>	>	>	= (1)	= (1)
Spaanse vlag	gunstig	=	=	=	>	=

Tekens m.b.t. doelen >: uitbreiding/verbetering, =: behoud

Tekens m.b.t. trends >: positief; =: stabiel; <: negatief; ?: onbekend

(1): Trend en kwaliteit zijn wat betreft de poelen stabiel. Voor de andere onderdelen van het leefgebied is dat onvoldoende bekend.

Tabel 3.1b Huidige situatie en aangewezen doelstellingen habitattypen 'Bemelerberg'-gebied

Habitatype	Huidige situatie*		Doelen cf. Aanwijzingsbesluit		Trend	
	Opp.	Kwaliteit	Opp.	Kwaliteit	Opp.	Kwaliteit
Pionierbegroeiing op (kalk)rotsbodem	0,26	Ongunstig	>	>	?	Lichte afname (2) GA:=
Kalkgraslanden	1,08	matig	>	>	> (2)	Plaatselijk > en < (2)
Heischrale graslanden	2,33	matig	>	>	> (2)	Geheel =; Lokaal < (2)
Eiken-Haagbeukenbos	10,25	matig	=	=	=	=

* Huidige situatie conform laatste habitatkartering dd. 2015

** Tekens m.b.t. doelen: > : uitbreiding/verbetering, = : behoud

(1): Deze trends zijn bijgesteld ten opzichte van de Gebiedsanalyse. Duidelijk is inmiddels dat de habitattypen Kalkgrasland en Heischraal grasland in lichte mate in oppervlakte toenemen door de effectieve inrichting van enkele percelen nieuwe natuur op de Verlengde Bemelerberg en boven de Stroberg. Bij de pionierbegroeiingen is er een licht afnemende trend agv groei van struweel en bos maar tegelijkertijd worden en werden delen van rotspartijen vrijgesteld van houtige gewassen. Al met al is er per saldo toch een lichte afname van de oppervlakte pionierbegroeiingen.

3.2.1. Staat van instandhouding Pionierbegroeiingen op [kalk]rotsen

De staat van instandhouding is ongunstig.

Het verspreidingsgebied van dit habitatype is beperkt tot Zuid-Limburg, is stabiel qua kwaliteit, maar het areaal is in de loop van de afgelopen decennia afgenomen. Oorzaak van de afname van het totale areaal is onder meer de - vooral als gevolg van extra stikstofdepositie - verhoogde biomassaproductie die het benodigde microklimaat verstoort en de toegenomen versnippering en isolatie. Ook voor de fauna (insecten en andere ongewervelden) zijn de afstanden tussen de resterende habitatsnippers moeilijk te overbruggen. Hierdoor is het duurzaam voortbestaan ervan niet gegarandeerd.

3.2.2. Staat van instandhouding Kalkgraslanden

De staat van instandhouding is matig maar gaat vooruit.

Na jaren van achteruitgang is er in de afgelopen decennia actief ingezet op behoud en herstel van de restanten van de kalkgraslanden en op omvorming van productiegraslanden en -akkers naar kalkgrasland. De ervaring, zowel op de Bemelerberg als in diverse andere gebieden, is dat het herstelbeheer voor kalkgraslanden in eerste instantie succesvol is, maar dat het herstel van de kalkgraslanden daarna stagneert. Nieuwe soorten vestigen zich dan nauwelijks meer en uitbreiding van zeldzame soorten verloopt moeizaam of komt uiteindelijk niet tot stand op hellingen die al decennia in beheer zijn. En ook niet alle kenmerkende soorten doen het even goed.

In de gerealiseerde reservaatuitbreidingen boven de Stroberg en op de Verlengde Bemelerberg hebben zich de laatste jaren diverse nieuwe kalkgraslandsoorten gevestigd in de schraalgraslandvegetaties.

3.2.3. Staat van instandhouding Heischrale graslanden

De staat van instandhouding is matig, maar gaat niet vooruit.

De laatste tien jaar is kwaliteit van de Heischrale graslanden gestabiliseerd. Plaatselijk treedt nog steeds sterke uitbreiding van braamstruwelen op, vermoedelijk als gevolg van de stikstofdepositie. Er wordt echter ook uitbreiding van Heischraal grasland gerealiseerd op de Verlengde Bemelerberg en in het perceel nieuwe natuur boven de Stroberg. Veel van de vlakken met het habitatype zijn klein tot zeer klein; dat maakt dat kenmerkende soorten als gevolg van calamiteiten [te koud voorjaar, te hete en/of droge zomer, piek in de stikstofdepositie] lokaal snel kunnen verdwijnen.

In het gehele complex zal verbetering naar verwachting niet bereikt worden zonder extra maatregelen.

3.2.4 Staat van instandhouding Eiken-haagbeukenbossen

De staat van instandhouding is volgens de Gebiedsanalyse als "goed" te omschrijven, maar.....

de vraag is of de kleine vlakken met Eiken-Haagbeukenbos wel een voldoende oppervlak bieden voor een duurzame instandhouding van de kenmerkende soorten, mede gezien de stikstofdepositie. Verder is de karakteristieke flora van dit habitatype achteruitgegaan door het stopzetten van het periodieke hakhoutbeheer en door strooiselaccumulatie en is er op enkele plaatsen vermessing en verruiging als gevolg van instroom van runoff-water afkomstig uit hogergelegen landbouwgebieden.

3.2.5 Staat van instandhouding Spaanse vlag

De trend is in heel Zuid-Limburg langjarig positief.... maar de populatieomvang in het 'Bemelerberg'-gebied is niet goed bekend.

De soort niet afhankelijk van achteruitgaande habitatypes maar van een habitatype dat stabiel is qua voorkomen, ook buiten natuurgebieden: ruigtevegetaties en voedselrijke bosrandvegetaties met onder meer Koninginnekruid, Brandnetel en andere ruigtekruiden. Voorlopig dus gunstig.

3.2.6 Staat van instandhouding Kamsalamander

De Kamsalamander verkeert in het 'Bemelerberg'-gebied in een ongunstige staat van instandhouding. Het RAVON heeft in het kader van Habitatrichtlijn/rapportage 2019 een zeer kritisch beeld geschetst van de huidige landelijke staat van instandhouding(versnipperd) en de huidige bedreigingen (bijv. schimmelziekte) van de kamsalamander. De situatie in 'Bemelerberg' wijkt daar niet van af. De twee aanwezige populaties in de groeve het Rooth en in de Julianagroeven, zijn afhankelijk van 2 resp 1 voortplantingsbiotoop. Dit is een uiterst smalle basis voor duurzame instandhouding zeker wanneer de schimmelziekten ook dit Natura2000-gebied bereiken.

3.2.7 Staat van instandhouding Geelbuikvuurpad

De situatie van de Geelbuikvuurpadden in 'Bemelerberg' is matig ongunstig.

Voor de populatie(s) Geelbuikvuurpadden in de 3 groeven in het 'Bemelerberg'-gebied geldt dat het aantal voortplantingsplekken de laatste decennia is uitgebreid en dat de kwaliteit ervan vrij goed gevolgd wordt. Te sterke beschaduwning wordt voorkomen door overhangende takken en/of bomen te verwijderen. Ook de eutrofiëring door stikstofdepositie via het regenwater neemt geleidelijk af. Maar de populatieomvang is nog klein, is sterk afhankelijk van een beperkt aantal poelen en zijn van elkaar geïsoleerd door het ontbreken van geschikte migratieroutes naar andere populaties.

3.2.8 Staat van instandhouding Meervleermuis

De overwinterende Meervleermuizen-populatie in 'Bemelerberg' hebben een matig gunstige staat van instandhouding.

De Meervleermuis is één van de weinige soorten waarvoor, naast het NEM netwerk wintertellingen ook een netwerk zomertellingen bestaat. In de bunkers (mannenpopulatie) is een duidelijk positieve trend waargenomen, als gevolg van een verandering van het migratiepatroon (Haarsma 2012). In de mergelgroeven is sinds 2004 een matige toename waargenomen.

In de Bemelerberg & Schiepersberg is de trend in de periode 2004-2019 eveneens matig positief. De aantallen zijn toegenomen van ca 9 naar 44 individuen. 75% van de aantallen Meervleermuizen binnen 'Bemelerberg' zijn te vinden in slechts 5 verschillende groeven, waarvan er twee al langere tijd niet meer geteld kunnen worden. Op basis van de data 1999-2008 overwintert gemiddeld 40% van de winterpopulatie Meervleermuizen in Zuid-Limburg in de mergelgroeven in het 'Bemelerberg'-gebied.

Er zijn nog behoorlijke leemten in kennis wat betreft gedrag en ecologie van de Meervleermuis in Nederland en de rol en het belang van de mergelgroeven en de groeve-ingangen.

3.2.9. Staat van instandhouding Ingekorven vleermuis

De staat van instandhouding van de ingekorven vleermuis is gunstig in de mergelgroeven in de Bemelerberg & Schiepersberg. De trend in de laatste decennia is duidelijk positief. Sinds het dieptepunt begin jaren 70 (nog slechts enkele tientallen overwinterende Ingekorven vleermuizen) is het aantal weer toegenomen en is de Ingekorven vleermuis elk jaar in vrijwel alle grotere objecten waargenomen. De aantallen in de Bemelerberg & Schiepersberg zijn sinds 2004 toegenomen van 14 naar 236 individuen.

De landelijke staat van instandhouding van de Ingekorven vleermuis is voor de zomerpopulatie zeer ongunstig. Er zijn slechts twee kraamkolonies in Midden-Limburg aangewezen en de trend in deze kolonies is negatief.

3.2.10 Staat van instandhouding Vale vleermuis

In de Bemelerberg & Schiepersberg is de trend in dit gebied en daarmee ook de staat van instandhouding niet vast te stellen door een gebrek aan gevalideerde data en telplekken van de winterpopulaties. De Vale vleermuis overwintert in grotere en kleinere objecten op de 'Bemelerberg' in

relatief warme (gemiddelde temperatuur 7-8°C) en stabiele delen in mergelgroeven en kelders. De dichtheid is het laagst in niet afgesloten groeven en groeven met recreatief medegebruik. De landelijke aantallen van de Vale vleermuis zijn sinds 2004 stabiel, maar de landelijke staat van instandhouding van de Vale vleermuis is matig ongunstig door de sterke achteruitgang van de soort in de jaren 60-70 van de vorige eeuw. De soort heeft zich 45 jaar lang niet voortgeplant in Nederland. Recent - in 2018 - is echter weer een nieuwe kraamkolonie ontdekt; in het Nederlandse deel van het Geuldal.

3.3. Waar lopen we tegen aan; knelpunten en leemten in kennis

Er zijn enkele overkoepelende knelpunten voor de aangewezen habitattypen en –soorten in 'Bemelerberg', en enkele aandachtspunten die voor elk habitatype / soort op zijn eigen wijze van toepassing is.

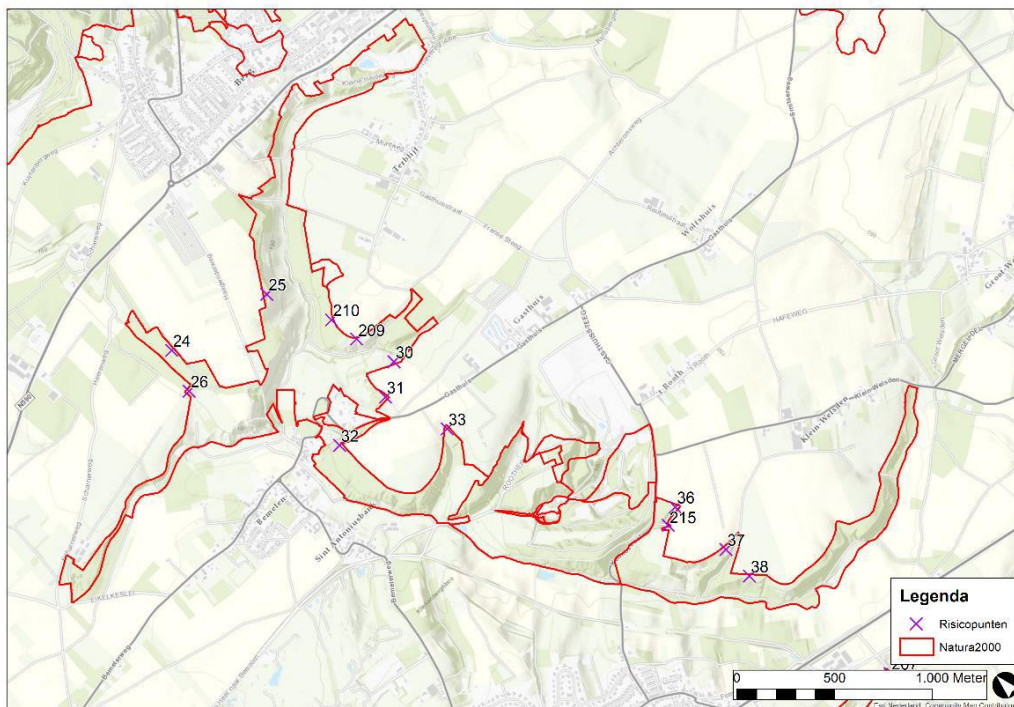
Stikstofdepositie

De totale jaarlijkse stikstofbelasting per ha is volgens Aerius-berekeningen uit 2017 in de orde-grootte van 1500 mol. Vooral de heischrale graslanden hebben hier sterk van te lijden; voor andere habitattypen is de overschrijding van de Kritische Depositiewaarde minder groot, maar vereist de depositie en de in de bodem opgeslagen stikstofvoorraad nog langere tijd intensieve beheermaatregelen om de doorslag naar de vegetaties te mitigeren.

Versnippering / isolatie

Vrijwel alle habitattypen en –soorten van 'Bemelerberg' hebben als manco, dat zij voorkomen in zeer kleine locaties, vaak geïsoleerd ten opzichte van elkaar en andere Natura2000-gebieden en zonder goede ecologische verbindingen. Habitats kunnen dan verdwijnen door een simpel gebrek aan 'body'.

Run-off

Kaart 3.3: Overzicht van het Natura2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg en de daarbinnen geïdentificeerde run-off risicopunten

Op een twintigtal plekken stroomt er bij heftige neerslag regenwater met kort na bemestingsfases een overload aan voedingsstoffen de hellingen af en de habitattypen in. Op welke plekken dit voor de Natura2000-natuurwaarden onwenselijk is, is geïnventariseerd en beschreven in een apart rapport opgesteld door onderzoekburo Antea; zie kaart 3.3 op de voorgaande bladzijde. Op basis van een verkennend onderzoek van de WUR zijn in dit rapport de risicolocaties voor run-off precies bepaald. Op deze locaties treedt run-off niet jaarlijks op, maar deze locaties zijn wel het meest gevoelig qua effect op de natuur en qua landschappelijke ligging.

Voor deze locaties is onderzoek gaande om de precieze maatvoering van voorzieningen te bepalen, waarmee dit water kan worden opgevangen; bijv. een bosstrook met ruwe bodem of ondergroei, en afdamming of zelfs een klein tijdelijk opvangbassin.

In onderstaande tabel zijn alle knelpunten en kennisleemten 'Bemelerberg' bijeen geplaatst, met de link naar de betreffende habitattypen en –soorten.

Totaaloverzicht Knelpunten en Kennisleemten 'Bemelerberg'

	Knelpunt	Habitattypen				Soorten				H1318	H1321	H1324
		H6110	H6210	H6230	H9160B	H1083	H1166	H1193	H1318			
		Pionierbegroeiing rotsbodem	Kalkgrasland	Heischraalgrasland	Eiken-Haagbeukenbos	Spaanse vlag	Kamsalamander	Geelbuikvuurpad	Mee- rvleermuis	Inge- korven- vleermuis	Vale- vleermuis	
K1	Stikstofdepositie	X	X	X	X						X	
K2	Verzuring		X	X	X			?				
K3	isolatie/ versnippering	X	X	X	X		X	X				
K4	struweel/bosopslag	X	X	X								
K5	Verandering beheer	X	X	X	X	?			X	X	X	
K6	Runoff (vermesting)		X	X	X			X				
K7	Afname fauna	?	X	X	?							
K8	Strooiselaccumulatie				X							
K9	Voortplantingspoelen						X					
K10	Te kleine en/of te geïsoleerde populaties							X				
K11	Beschaduwning poelen							X				
K12	Dichtslibben poelen							X				
K13	Geen (budget tbv.) groevenbeheerplan								X	X	X	
K14	Extensief gebruik								X	X	X	

	Kennisleemte	Habitattypen				Soorten					
		H6110	H6210	H6230	H9160B	H1083	H1166	H1193	H1318	H1321	H1324
		Pionierbegroeiing rots bodem	Kalkgrasland	Heischraalgrasland	Eiken-Haagbeuken bos	Spaanse vlag	Kamsalamander	Geelbuikvuurpad	Meevrleermuis	Ingekorven vleermuis	Vale vleermuis
L1	Omvang min. na te streven habitat cq. populatie	X	X	X	X		X	X			X
L2	Aanpak struweel/exoten / aanpak herintroducties	X									
L3	Begroeiing groeewand	X									
L4	Aanpak run-off		X	X	X						
L5	Herstel insectenfauna		X	X							
L6	Graslandbeheer		X	X							
L7	Effecten N-depositie			X				X			
L8	Belang Bemelerberg voor Spaanse vlag					X					
L9	Overwinteringsplaatsen Sp. vlag					X					
L10	Huidige populatieomvang						X	X			
L11	Uitwisseling met naburige populaties						X	X			
L12	Monitoring								X		X
L13	Migratieroutes + mannenverblijven Meervleermuis								X	X	X
L14	Functionaliteit zomer								X	X	X
L15	Gedragcode extensief gebruik								X	X	X
L16	Klimaatzones								X	X	X
L17	Zwermzone								X	X	X
L18	Risico op ziekten						X		X		
L19	Verontreiniging champignonsteelt								X	X	X

4. Visie en realisatiestrategie

In dit hoofdstuk is met het oog op de Natura 2000-doelstellingen voor 'Bemelerberg'-gebied de aanpak op hoofdlijnen nader uitgewerkt. In de realisatiestrategie is beschreven wat er nodig is om op termijn de duurzame gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen als Natura2000-gebied te bereiken. Een duurzame gunstige staat van instandhouding betekent dat:

- habitattypen en leefgebieden en populaties van de soorten, voor zowel omvang als kwaliteit, stabiel zijn of een positieve trend vertonen;
- voldaan wordt aan de abiotische randvoorwaarden;
- er een gunstig toekomstperspectief is voor de instandhouding van de soorten en habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen.

Dit Natura2000-plan beschrijft wat er in de komende 6 jaar op maatregelniveau moet gebeuren en geeft voorts globaal weer wat daarna noodzakelijk is om de duurzaam gunstige staat van instandhouding te bereiken. De realisatiestrategie vormt een basis voor de uitwerking van de maatregelen in hoofdstuk 5 en voor de toetsing huidig gebruik in hoofdstuk 7.

De maatregelen voor de huidige planperiode en de bepalingen inzake het huidige gebruik zijn op de locatie en omvang van de beoogde natuurwaarden afgestemd. Per instandhoudingsdoel is daar-toe ingegaan op de doelstelling voor de eerste beheerplanperiode (2020-2026) en is een doorkijk gegeven naar de langere termijn.

4.1. Kernopgaven

Met een kernopgave is aangegeven wat de belangrijkste bijdragen van een Natura2000-gebied zijn aan het (inter-)nationale Natura 2000-netwerk. De kernopgaven vormen een belangrijk hulpmiddel bij de focus en de eventueel noodzakelijke prioritering binnen de Natura 2000-plannen.

De kernopgaven zijn doorvertaald naar de aanwijzingsbesluiten. Ze geven de prioriteiten aan en hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. Ze zijn dus een belangrijk hulpmiddel bij de focus en eventuele prioritering binnen de Natura 2000-plannen en daarmee van belang voor de uitwerking van de instandhoudingstellingen.

Het Doelendocument Natura 2000 (Ministerie van LNV, 2006) vermeldt dat het Bemeler- en Schiepersberggebied behoort tot het Natura 2000-landschap Heuvelland. Voor het Natura 2000-landschap Heuvelland zijn landelijk 12 kernopgaven geformuleerd, waarvan er 5 deels zijn toegedeeld aan het Bemeler- en Schiepersberggebied, namelijk:

- 8.01 Behoud en uitbreiding van het **mozaïek van H6110, H6210 en H6230**
- 8.02 Uitbreiding van het aantal **levensvatbare populaties van de Geelbuikvuurpad** en ontwikkeling van een duurzaam netwerk van leefgebieden voor de Geelbuikvuurpad. Daartoe behoud van de huidige populaties in de groeve het Rooth plus Julianagroeven en op de Bemelerberg en ontwikkeling nieuwe populaties in groeve Blom, groeve Curfs en Meertensgroeven en/of in het NATURA2000/gebied Savelsbos.
- 8.10 Ontwikkeling van een **mozaïek van Pionierbegroeiingen op kalkrotsen en van kalkgrasland** in de kalksteengroeven
- 8.11 Behoud van de leefgebieden van de Geelbuikvuurpad in de kalksteengroeven
- 8.12 Behoud en verbetering van de winterbiotopen van **Meervleermuis, Ingekorven vleermuis en Vale vleermuis**.

Vanuit de kernopgaven ligt voor het 'Bemelerberg'-gebied de nadruk dus op de habitattypen en soorten van kalkgraslanden, heischrale graslanden, pionierbegroeiingen op rotsbodems en op maatregelen voor de Geelbuikvuurpad, Meervleermuis, Ingekorven vleermuis en Vale vleermuis.

4.2. Instandhoudingsdoelen

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen

In onderstaande **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** staat de huidige situatie van de Natura 2000-doelen in het Bemeler- en Schiepersberggebied weergegeven, evenals de bijhorende instandhoudingsdoelen, landelijke staat van instandhouding en de relatieve bijdrage van het Bemeler- en Schiepersberggebied aan de landelijke doelen.

Tabel 4-1 Instandhoudingsdoelen 'Bemelerberg' gebied

Habitatype	Huidige situatie			Doel qua oppervlak habitatype/omvang leefgebied	Doel kwaliteit	Doel qua populatie	Landelijke staat van instandhouding *	Relatieve bijdrage**
	Opp. (ha)	Kwaliteit	Trend >: positief =: stabiel -: negatief					
Pionierbegroeiing op kalkrotsen	0,26	matig	-	>	>	n.v.t.	-	B
Kalkgrasland	1,8	matig	>	>	>	n.v.t.	--	C
Heischraalgrasland	2,8	matig/goed	=	>	>	n.v.t.	-	C
EikenHaagbeukenbos	18,0	matig	?	=	=	n.v.t.	--	C
Spaanse vlag	nvt	onbekend	?	=	=	=	-	onbek.
Kamsalamander	nvt	onbekend	>	=	=	=	-	C
Geelbuikvuurpad	nvt	Matig/goed	=	>	>	>	+	C
Meervleermuis	nvt	matig	=	=	=	=	-	B
Ingekorven vleermuis	nvt	goed	>	=	=	=	+	B
Vale vleermuis	nvt	matig	?	=	=	=	-	B

* Scores m.b.t. Landelijke staat van instandhouding: + = gunstig, - = matig gunstig, -- = zeer ongunstig

** De relatieve bijdrage betreft bij habitattypen het actuele aandeel van de landelijke oppervlakte, dat ten tijde van aanwijzing in 2004 in dit gebied aanwezig was. De relatieve bijdrage bij soorten betreft het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in dit gebied aanwezig is en is weergegeven in percentages; A >15%, B = 2, 15%, C < 2%.

Per habitatype en habitasoort is in de tabel op de volgende bladzijde – voor zover dat uit de literatuur afgeleid kan worden - wat betreft oppervlakte en kwaliteit een nadere uitwerking gegeven van het instandhoudingsdoel.

In het WOT-rapport 125 "Gunstige referentiewaarden voor oppervlakte en verspreidingsgebied van Natura 2000-habitattypen in Nederland" zijn de gewenste oppervlakten voor habitattypen nader uitgewerkt (Bijlsma *et al.*, 2014). De gewenste oppervlaktes op landelijk niveau voor een gunstige staat van instandhouding zijn weergegeven in de hiernavolgende tabel.

Habitatype	Optimale functionele omvang volgens Profielendocument N2000	Doel mbt. oppervlakte van het habitatype resp. leefgebied in Natura2000-gebied 'Bemelerberg' c.a.	Doel mbt. kwaliteit
Pionierbegroeiing op kalkrotsen	Circa 50 m2	Tenminste 50 m2 per locatie, gezamenlijke oppervlakte van 0,26-0,5 ha.	Toename aantal kenmerkende soorten; geen beschaduwing
Kalkgrasland	Enkele ha's	Tenminste 1 ha per helling [mits en voor zover de oppervlakte zeer kalkrijke bodem dat mogelijk maakt]	Toename van het aantal kenmerkende soorten en de bedekking door die soorten
Heischraalgrasland	Enkele ha's	Tenminste 1 ha per helling	Idem als bij Kalkgrasland
Eiken-Haagbeukenbos	Tientallen ha's	Tenminste 20 ha in hele gebied	Idem als bij Kalkgrasland
Spaanse vlag	<i>Geen indicatie in Profielendocument</i>	<i>Nader te bepalen</i> , Aanpassing leefgebied binnen Natura2000-gebied lijkt niet nodig gezien de gehele populatie Zuid-Limburg	<i>Nader te bepalen</i> , Aanpassing leefgebied binnen Natura2000-gebied lijkt niet nodig
Kamsalamander	<i>Geen indicatie in Profielendocument</i>	Aanleg nieuwe poelen buiten leefgebied Geelbuikvuurpad.	Alle voortplantingspoelen hebben een goed ontwikkelde waterplantenvegetatie
Geelbuikvuurpad	Tenminste 400 volwassen plus subadulte padden per locatie	Doel is – conform advies B. Crombaghs – tenminste 200 <i>volwassen</i> exemplaren per populatie. Dat houdt in: 200 volwassen ex. groeves Blom, 't Rooth, Julianagroeven en in de grub onderaan de Bemelerberg.	Alle voortplantingspoelen tijdelijk waterhoudend (niet in najaar en winter), ondiep en onbeschadwd
Meervleermuis	Landelijk 6000 reproducerende vrouwtjes; landelijke winterpopulatie ca. 800 ex	In de Limburgse mergelgroeven overwinteren 110 dieren. In Bemelen overwinteren 45 meervleermuizen.	De huidige (bekende) populatie-omvang van 45 overwinterende meervleermuizen laten groeien. Leefgebied geschikt houden en verbeteren door klimaatverbetering en door aanleg afsluitingen.
Ingekorven vleermuis	Tenminste 1000 volwassen dieren die voorkomen in een netwerk van verblijfplaatsen	In de Limburgse mergelgroeven overwinteren 1100 dieren. In Bemelen overwinteren 235 ingekorven vleermuizen.	De huidige (bekende) populatie-omvang van 235 overwinterende ingekorven vleermuizen ten minste handhaven. Leefgebied geschikt houden en verbeteren door klimaatverbetering en door aanleg afsluitingen.
Vale vleermuis	Tenminste 1000 volwassen dieren, die voorkomen in een netwerk van verblijfplaatsen	In de Limburgse mergelgroeven overwinteren 55 dieren. In Bemelen overwinteren 1-5 vale vleermuizen.	De huidige (bekende) populatie-omvang van 5 overwinterende vale vleermuizen laten groeien. Leefgebied geschikt houden en verbeteren door klimaatverbetering en door aanleg afsluitingen.

4.3. Visie

De focus moet – zo blijkt wel uit de WenR-studie “Natuur buiten goudgroen” waarin ook een beschouwing is opgenomen over de realisatiestrategieën - worden gelegd op het scheppen van de juiste abiotische randvoorwaarden.

Daarnaast is het voor het herstel van de vegetaties behorend bij de aangewezen habitattypen noodzakelijk over te gaan tot het aanvoeren van zaden van belangrijke kensorten; die aanvoer is te realiseren met zaad uit andere schraalgraslandlandcomplexen. Uit het succes van de aanleg van de schraalgraslandgebieden Verlengde Bemelerberg en Verlengde Stroberg blijkt dat dat in dit gebied snel resultaat oplevert.

Verder is het van groot belang dat de begrazing met schapen geoptimaliseerd wordt door middel van rondgang over de graslanden overdag met een deskundige, professionele herder; op tijd naar de parkeerweide voor de nacht etc.

Voor de Geelbuikvuurpadden is het voor het in stand houden van levenskrachtige populaties nodig dat het huidige goede onderhoud van de voortplantingspoelen wordt voortgezet en dat de 3 populaties via migratieroutes met elkaar worden verbonden maar ook met de populaties in het Savelsbos en in het Geuldal.

Voor de vleermuizen is blijvende aandacht nodig voor het behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied. Maatregelen zijn erop gericht om de mergelgroeven klimatologisch en als zwermplaats en overwinteringsplaats in te richten en adequaat te beheren. Het extensieve gebruik van de ondergrondse kalksteengroeven is in een vorm toegestaan zolang het leefgebied van vleermuizen niet verstoord wordt en de kwaliteit en omvang van het leefgebied verder afneemt. Intensief gebruik met onder andere toeristische rondleidingen en dergelijke dient achterwege te blijven.

4.4. Doelen 1^e planperiode en realisatiekansen

Het aanwijzingsbesluit benoemt niet hoeveel uitbreiding of kwaliteitsverbetering vereist is.

De doelstelling voor de 3 grasland-habitattypen en voor het habitatype Eiken-Haagbeukenbos is uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit zodanig dat per locatie [d.w.z.: per helling waar het habitatype nu voorkomt] ten minste voor alle nu aanwezige typische soorten een voldoende groot areaal [van voldoende abiotische kwaliteit en met een goed beheer] ontstaat voor duurzame instandhouding.

In tabel 4.2 is per habitatype en HR-soort een toelichting op de kansen voor doelrealisatie gegeven en een indicatie van de mate van uitbreidingen en ontwikkelrichting die wenselijk is om tot duurzaam gunstige habitattypen en populaties te komen.

Tabel 4-2 Realisatiekansen en uitwerking concrete doelen

Habitatype	Extra te realiseren	Toelichting m.b.t. realisatiekansen
Pionierbegroeiingen op kalkrotsen	Nader te bezien	Per kalkrots situatie optimaliseren. Kansen zijn afhankelijk van de mogelijkheden om bomen en struwelen te verwijderen. Verwijdering is lastig gezien de steilheid van de hellingen. Dit kan leiden tot hoge kosten gezien de veiligheidsrisico's.
Kalkgraslanden	3,2 ha.	Dit is een forse uitbreiding. Echter, dit is binnen het huidige reservaatgebied haalbaar mits op plaatsen met ondiep gelegen kalkbodems de bovenste bodemlaag verwijderd wordt en er maaisel verspreid wordt uit andere kalkgraslanden. Verwijdering bovenste bodemlaag alleen daar waar verruiging, vergassing of "verbraiming" heeft plaatsgevonden. Het op deze manier creëren van nieuwe plekken voor vestiging van kalkgraslandvegetaties is te zien als een overlevingsmaatregel zolang de stikstofdepositie nog te hoog is.
Heischrale graslanden	0,6 ha in nu verbraamde verbremde graslanden	De 0,6 ha kan waarschijnlijk gerealiseerd worden door pleksgewijs Braamstruweel met wortelstelsel plus bovenste bodemlaag te verwijderen. Het op deze manier creëren van nieuwe plekken voor vestiging van heischrale graslandvegetaties is te zien als een overlevingsmaatregel zolang de stikstofdepositie nog te hoog is.

	1,6 ha	Daarnaast 1,6 ha realiseren in graslanden rondom de huidige Heischrale graslanden door verbeterde inrichting zoals afplaggen of afvoeren van de bovenste bodemlaag en opbrengen van maaisel van goedontwikkelde heischrale graslanden elders in de Euregio.
Eiken-Haagbeukenbossen	0,0	Geen uitbreiding qua oppervlak nodig maar wel qua kwaliteit. Of het zinvol is maatregelen voor de kwaliteit van het Eiken-Haagbeukenbos in dit relatief kleine voorkomen van dit bostype te nemen moet nader bezien worden op de schaal van alle Zuid-Limburgse Eiken-Haagbeukenbossen samen.
HR-soorten	Doel	Toelichting m.b.t. realisatiekansen
Spaanse vlag	Handhaving huidige leefgebied	Aangezien er geen gebrek is aan vegetaties die de waardplanten herbergen die de Spaanse vlag nodig heeft en die vegetaties ook niet in areaal achteruitgaan lijkt er geen reden om te twifelen aan de realisatiekansen van het bereiken van het gestelde doel.
Kamsalamander	Uitbreiding voortplantingswateren	Uitbreiding van de huidige voortplantingslokaties in het gebied [om de predatie van Geelbuikpadden door Kamsalamanders te verminderen] vereist onderzoek naar geschikte locaties voor nieuwe poelen. Vanwege beperkt maar niet uit te sluiten predatierisico voor de Geelbuikvuurpad dienen deze locaties te liggen buiten de invloedssfeer van de Geelbuikvuurpad. Gezocht worden locaties die voldoende water houden in droge tijden, niet door water uit landbouwgebieden worden beïnvloed en met ruimte voor zodanig grote poelen dat waterplanten zich er goed kunnen handhaven. .
Geelbuikvuurpad [Gbv]	Drie populaties van min. 200 adulte padden opgenomen in netwerk van 5 leefgebieden in Zuid-Limburg	De laatste jaren schommelen de 3 populaties in de 3 groeven samen rond de 150 adulte exemplaren. Uitbreiding naar ten minste 200 exemplaren per groeve is wenselijk om de verwachte sterkere schommelingen in weersgesteldheid a.g.v. de klimaatverandering het hoofd te kunnen bieden. Tevens is het wenselijk dat er meer uitwisseling mogelijk wordt tussen de 3 populaties en met de populaties in de naburige Natura2000-gebieden Savelsbos en Geuldal. Groei van de populaties is vooral mogelijk door het aantal en de geschiktheid van voortplantingswateren te vergroten en de predatie te verminderen. Verbetering van de uitwisseling met andere populaties is mogelijk door meer tijdelijke voortplantingswateren te creëren (bijvoorbeeld: in najaar en winter leeglopende drinkwaterbakken ingegraven op plekken waar zijn in voorjaar en zomer snel met regenwater gevuld worden)
Meervleer-muis	Handhaven omvang en kwaliteit huidig leefgebied	Behalve de voor tellingen vergunde grotere en voor extensief gebruik goedgekeurde objecten zijn er nog een aantal kleine mergelgroeven die niet geteld mogen worden maar waarvan bekend is dat er voorheen Meervleermuizen overwinteren. Ook deze vervullen daarmee een belangrijke functie voor overwinterende Meervleermuizen in het netwerk van verblijfplaatsen (risicospreiding).
Ingekorven vleermuis	Handhaven omvang/kwaliteit leefgebied	De doelstelling is reëel geacht onder de voorwaarde dat het huidige extensieve karakter van het recreatieve medegebruik blijft bestaan en alle mergelgroeven hun natuurstatus blijven houden. Dit gebruik zal niet veranderen.
Vale vleermuis	Handhaven omvang en kwaliteit huidig leefgebied	De doelstelling is reëel geacht mits het huidige extensieve karakter van het recreatieve medegebruik blijft bestaan en de mergelgroeven hun natuurstatus blijven houden. Er zijn geen aanwijzingen dat dit gebruik gaat veranderen

5. Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

In dit hoofdstuk staan de Natura2000-instandhoudingsmaatregelen 2020-2026 om de knelpunten mee op te lossen zodat de instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd kunnen gaan worden. In Tabel 5-11 zijn de Natura 2000-maatregelen samengevat. Om te bezien of de maatregelen het behalen van de instandhoudingsdoelen dichterbij brengen is per maatregel weergegeven welke bijdrage het levert aan het oplossen van de knelpunten en kennisleemten.

In onderstaande tabel zijn de maatregelen van het tijdvak 2015 t/m 2021 voor de stikstofgevoelige habitattypen van Bemelerberg & Schiepersberg overgenomen voorzover niet reeds gerealiseerd en aangevuld met maatregelen voor niet-stikstofgevoelige habitattypen en –soorten en met in de in de beheerplanperiode 2021-2026 voort te zetten beheermaatregelen. Bij elke maatregel is de schatting van de effectiviteit¹ en van de responstijd² weergegeven. Naast het oplossen van de knelpunten en kennisleemten zijn er ook maatregelen op het gebied van communicatie en handhaving.

De maatregelen zijn op kaart weergegeven in bijlage 3 bij het hoofdrapport; op de website van de provincie Limburg zijn de bijbehorende kaarten te zien in een GIS-viewer:

http://www.limburg.nl/e_Loket/Atlas_Limburg/Thematische_viewers/Natuur_en_Landschap.

Tabel 5.1 Overzicht maatregelen 2020-2026 Natura2000-plan Bemelerberg & Schiepersberg

Habitattype	Maatregelcode	Omschrijving	Oppervlakte resp. lengte	Schatting effectiviteit [3]	Responstijd [4]	Frequentie van uitvoering
Pionierbegroeiingen op kalkrotsbodem [H6110]	156.Bi409	Verwijderen Acaciaopslag Julianagroeve	0,2 ha	•••	1-5 jr	Eenmalig
	156.Kr.410	Extra kalkrotsen Winkelberg & groeve 't Rooth vrijzetten	0.2 ha	•••	1-5 jr	Eenmalig
	156.Kr.411	Verruwing kalkwanden	0.93 ha	•••	1-5 jr	Eenmalig
	156.B.378	Begrazingsbeheer (met geiten)	1.5 ha	•••	1-5 jr	Cyclisch
	156.S.406	Verwijderen houtige opslag (handmatig / geitenbegrazing)	1.5 ha	•••	1-5 jr	Cyclisch
	156.Oz.1062	Onderzoek optimalisatie beheer en herstel van vegetaties op rotsbodems		n.v.t.		Eenmalig
	156.Oz.1063	Onderzoek verbeteren soortenrijkdom		n.v.t.		Eenmalig
	156.Oz.1066	Onderzoek nut en noodzaak aanleg schraalgraslanden tussen plekken met pioniervegetaties t.b.v. migratie insecten	pm	?	?	Eenmalig
Kalkgraslanden [H6210]	156.A.487	Betere inrichting bufferzones langs bovenrand helling t.b.v. invang meststoffen. Uitvoering ná onderzoek; zie 156.Oz.1064	0,8 ha	••	< 1 jr	Eenmalig

¹ Schatting effectiviteit: klein/matig/groot. Effectiviteit van de maatregel (als regime) ten opzichte van andere maatregelen en gerelateerd aan het beoogde effect.

² Responstijd: geeft aan na hoeveel tijd de maatregel / het beheerregime [naar verwachting] effect sorteert.

	156.Bi.532	Open plekken creëren als verbinding tussen de schraalgraslanden	0,5 ha	••	5-10 jr	Eenmalig
	156.Ow.546	Ontwikkelen (optimaliseren) schraalgrasland (mozaïek heischraal grasland en kalkgrasland) op de Bemelerberg	1.2 ha	•••	5-10 jr	Eenmalig
	156.V.568	Realiseren verbindingzones, inrichting	4 ha	••	5-10 jr	Eenmalig
	156.B.499	Begrazingsbeheer (evt. met geiten)	7.1 ha	••	5-10 jr	Cyclisch
	156.S.534	Verwijderen houtige opslag (handmatig / geitenbegrazing)	7.1 ha	•••	< 1 jr	Cyclisch
Mozaïek van Kalkgrasland, Heischraal grasland en Eiken-Haagbeukenbos.	156.Oz. 1064	Onderzoek naar vorm/maat bufferstroken ter voorkoming runoff door aanleg kleine landschapselementen, "boerenbuffers" ed. Pilot start in gebied Geuldal.		n.v.t.		Eenmalig
Combinaties van Kalkgrasland en Heischraal grasland	156.Ad.489	Advisering door OBN-adviesteam helling-schraalgraslanden continueren	n.v.t.	•••	n.v.t.	Doorlopend
	156.Oz.1067	Onderzoek naar de sleutelfactoren voor populatiegrootte kenmerkende insectenfauna	n.v.t.	n.t.b.	?	Eenmalig
Heischraal grasland [H6230dkr]	156.Oz.1065	Bodemonderzoek verzuring en toxicatie		n.v.t.		Eenmalig
	156.A.578	Beter inrichten bufferzones langs bovenrand helling t.b.v. invang meststoffen. Uitvoeren ná onderzoek 156.Oz.1064	0,3 ha	••	< 1 jr	Eenmalig
	156.Ow.619	Ontwikkelen (optimaliseren) schraalgrasland (mozaïek heischrale grasland en kalkgrasland) op de Bemelerberg	1.6 ha	•••	1-5 jr	Eenmalig
	156.P.628	Kleinschalig plaggen en bekalken	0.05 ha	•••	5-10 jr	Eenmalig
	156.V.637	Aanleg verbindingzones	6 ha	••	5-10 jr	Eenmalig
	156.B.590	Begrazingsbeheer heischrale graslanden (evt. met geiten)	3.2 ha	••	> 10 jr	Cyclisch
	156.S.608	Verwijderen houtige opslag heischraal grasland (handmatig of geitenbegrazing).	3.2 ha	•••	< 1 jr	Cyclisch
Eiken – Haagbeukenbos, Heuvel-landtype	156.A.993	Beter inrichten bufferzones langs bovenrand helling t.b.v. optimale invang meststoffen. Uitvoering ná onderzoek; zie 156.Oz.1064	2,2 ha	••	1-5 jr	Eenmalig
	156.Bi.1049	Stimuleren open plekken in bos voor de voorjaarsflora	49.8 ha	•••	1-5 jr	Eenmalig
Kamsalamander	156.I.1	Nieuwe poelen aanleggen buiten invloedsfeer van de Geelbuikvuurpad	3-4	••	1-5 jr	Eenmalig
Geelbuikvuurpad	156.I.2.	Inrichting van migratieroutes tussen de 3 huidige populaties in 'Bemelerberg' en naar populaties in Savelsbos & Geuldal	nvt	•/••	1-5 jr	Eenmalig

	156.S.611	Poelen voor Geelbuikvuurpad jaarlijks vóór de voortplanting vrijmaken van beschaduwing door bomen en struiken	nvt	•••	< 1 jr	Cyclisch
	156.Op.1.	Poelen voor Geelbuikvuurpad jaarlijks vóór de voortplanting controleren op dichtslibben en zo nodig uitdiepen	nvt	•••	< 1 jr	Cyclisch
Meervleermuis	156.Oz.1069	Onderzoek naar mannenverblijven langs de migratieroutes	nvt	nvt	nvt	Eenmalig
	156.Oz.1070	Verontreiniging met gifstoffen (DDT irt champignonteelt)	nvt	nvt	nvt	Eenmalig
Meervleermuis, Ingekorven vleermuis en Vale vleermuis	156.Oz.1071	Klimaatzones in kaart brengen (Roothergroeve, Koelebosch, Cluysberg)	nvt	nvt	nvt	Eenmalig
	156.Oz.1072	Migratieroutes van / naar winterverblijven in kaart brengen incl. knelpunten en oplossingsrichtingen	nvt	nvt	nvt	Eenmalig
	156.Oz.1073	Onderzoek naar functie mergelgroeven voor vleermuizen buiten het winterseizoen	nvt	nvt	nvt	Eenmalig
	156.Gc.1	Actualisatie gedragscode voor extensief gebruik mergelgroeven	nvt	nvt	?	Cyclisch
Meervleermuis, Ingekorven vleermuis en Vale vleermuis	156.Oz.1074	Onderzoek naar omvang en kenmerken zwermzones, incl. knelpuntenanalyse en actieplan	nvt	nvt	nvt	Eenmalig
	156.Kv.1	Maatregelen om klimaat en toegankelijkheid voor vleermuizen te verbeteren in enkele groeven	nvt	•••	1-5	Elke planperiode opnieuw.
	156.Sg.1	Stabilisatiewerkzaamheden en plaatsen afsluiting in 4 mergelgroeven (Gasthuisdellen, Cluysberg en Winckelberg)	nvt	•••	1-5	eenmalig
	156.Sk.1	Uitwerken subsidieregeling voor beheer en onderhoud van onderaardse kalksteengroeven	nvt	•••	1-5	eenmalig
	156.Oo.1	Opstelling onderhoudsplan ondergrondse mergelgroeven	24 ha	•	1-5	1x / ca. 10 jaar
	156.Kk.2	Uitvoering onderhoudsplan	n.t.b.	•	1-5	jaarlijks
	156.Kk.1	Keuringen uitvoeren (incl. uitvoeren kleinschalige herstelmaatregelen) tbv veiligheid voor extensief gebruik voor Mijnbouwwet	nvt	•••	nvt	jaarlijks
Communicatie	156.C.1	Opstelling en uitvoering deelplan communicatie	nvt	n.t.b.	1-5	1x – ca. 5 jaar
Monitoring	156.Mo.1	Uitvoering gebiedspecifieke monitoring cf. par. 5.3.	190 ha	nvt	nvt	Min. 1x / 6 jaar

6. Financiering en subsidieregelingen

Voor de uitvoering van de instandhoudingsmaatregelen die nodig zijn om de Natura2000-doelen voor het gebied te behalen, heeft de provincie Limburg tot en met 2021 uit het Natuurpact 2013 budget beschikbaar. Voor de tot en met 2021 uit te voeren instandhoudingsmaatregelen is dit budget door de provincie opengesteld voor de uitvoering en subsidiëring van de betreffende maatregelen. Een groot gedeelte van de Natura2000-planmaatregelen kon daarmee worden uitgevoerd, waaronder ook de herstelmaatregelen uit de PAS-gebiedsanalyse (2017).

De nog niet uitgevoerde maatregelen uit de gebiedsanalyse-2017 worden voor een klein deel nog in 2021 in uitvoering genomen en zijn voor een belangrijk gedeelte, in verband met nader onderzoek en uitwerking, doorgeschoven naar de beheerplanperiode t.m. 2026. Enkele maatregelen ten behoeve van verbindingszones uit de gebiedsanalyse 2017 zijn vervallen en zijn in voorliggend Natura2000-plan vervangen door andere maatregelen. Voor deze tot en met 2021 nog uit te voeren maatregelen is al eerder door de provincie subsidiebudget beschikbaar gesteld.

Het grootste gedeelte van de instandhoudingsmaatregelen van het Natura2000-plan Bemelerberg & Schiepersberg zal ná 2021, binnen de beheerplanperiode (2020-2026) uitgevoerd worden; op onderdelen is doorloop nadien mogelijk. Nu de voortzetting van het Natuurpact 2013 in een Kamerbrief is bevestigd door de minister van LNV (10 juli 2020) en deze inkomsten zijn opgenomen in de meerjarige Programmabegroting van de provincie, is er voldoende vooruitzicht op externe dekking van de kosten van de Natura 2000-planmaatregelen. Voor de provincie Limburg is deze externe dekking sinds de decentralisatie uitgangspunt van beleid.

De duidelijkheid over voortzetting van de Natuurpactbudgetten biedt de ruimte om het pakket instandhoudingsmaatregelen voor het Natura2000-plan Bemelerberg & Schiepersberg tot en met 2026 vast te stellen. Met de Stichting Limburgs Landschap worden meerjarige uitvoeringsafspraken vastgelegd over 2021-2026, als vervolg op de eerdere uitvoeringsovereenkomsten en subsidietoezegging. Ook met de gemeente Eijsden-Margraten en het Waterschap Limburg, zijn afspraken gemaakt over de uitvoering van de hen aangaande planmaatregelen.

In tabel 6.1 zijn alle kosten voor het Natura2000-gebied samengevat voor de periode van 2020 - 2026. De kosten zijn gebaseerd op normbedragen, gehanteerd in het PAS of gebaseerd op normkosten voor terreinbeheerders (Staatsbosbeheer, 2016) of expert judgment. Bij sommige maatregelen zijn vanwege specifieke omstandigheden hogere kosten geraamd.

Tabel 6.1 Kostenoverzicht instandhoudingsmaatregelen voor beheerplanperiode 1 (2020 - 2026)

Maatregel	< 2021	Periode 2021-2026	Beheerplanperiode >2026	Totaal incl. btw
Instandhoudingsmaatregelen incl. doorloop instandhoudingsbeheer conform gebiedsanalyse 2017	€ 37.000	€ 509.000	afhankelijk v. stikstofaanpak	€ 546.000
Instandhoudingsmaatregelen tbv. niet-stikstofgevoelige aangewezen soorten / habitats	--	€ 731.000	Afhankelijk van effectiviteit maatregelen	€ 731.000
Monitoring /onderzoek (specifiek)	--	€ 223.000	X	€ 223.000
Communicatieplan N2000	--	€ 45.000	t.z.t.	€ 45.000
Totaal = Planbegroting N2000-plan	€ 37.000	€ 1.508.000	--	€ 1.545.000

6.2 Financiering en Subsidiereregelingen

De maatregelen die nodig zijn om de Natura 2000-doelen te behalen, worden voor een deel onder de vlag van partnercontracten en PIO (Platteland in Ontwikkeling) uitgevoerd. Voor de uitvoering van de instandhoudingsmaatregelen zijn subsidiereregelingen van toepassing. Het actuele overzicht van deze regelingen en de daarbij beschikbare jaarbudgetten (subsidieplafonds) zijn terug te vinden op de website van de provincie: <https://www.limburg.nl/loket/subsidies/actuele-subsidies/> onder de kop Natuur. In samenwerking met de provincies en het Ministerie van Economische Zaken is het programma POP3 opgesteld (zie de begrippenlijst achterin het hoofdrapport). Ten behoeve van de uitvoering van POP3 in Limburg is door Gedeputeerde Staten van Limburg de Subsidieverordening POP3 Limburg vastgesteld. Het programma richt zich op vijf items:

- Versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht;
- Jonge landbouwers;
- Natuur en landschap;
- Verbetering van waterkwaliteit;
- LEADER.

6.3 Tegemoetkoming in schade

De Wet Natuurbescherming biedt aan betrokkenen mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen bij Gedeputeerde Staten, als die schade volgens hen het gevolg is van een vastgesteld Natura2000-plan (artikel 6.3 Wet Natuurbescherming). Om in aanmerking te komen voor de tegemoetkoming dient aan de in de wet genoemde eisen te worden voldaan. Zo komt enkel schade in de vorm van inkomensderving of van vermindering van de waarde van een onroerende zaak voor tegemoetkoming in aanmerking en blijft de schade die binnen het normaal maatschappelijk risico valt voor rekening van de aanvrager. Voor zover betrokkenen pas later als gevolg van een (uitvoerings)besluit met betrekking tot concreet uitgewerkte N2000-planmaatregelen menen schade te lijden, wordt verwezen naar de in betreffende wet- en regelgeving opgenomen regelingen met betrekking tot schade (bijvoorbeeld artikel 7:14 e.v. van de Waterwet).

7. Kader voor vergunningverlening; toetsing huidig gebruik

7.1 Inleiding toetsing huidig gebruik

Eén van de functies van het Natura2000-plan is het toetsen van effecten van bestaande activiteiten in en rondom het Natura 2000-gebied 'Bemelerberg' op de instandhoudingsdoelstellingen (hierna te noemen: toetsing huidig gebruik). Het doel hiervan is om te bepalen welke vormen van huidig gebruik (evt. onder voorwaarden) in dit hoofdstuk zijn vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht.

De juridische basis voor de toetsing van het huidig gebruik ligt in artikel 2.2 lid 2 van de Wet Natuurbescherming (WNb). Daarin is voorgeschreven dat het bevoegd gezag "passende maatregelen" moet treffen voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Het huidig gebruik in en rond het Natura 2000-gebied mag het tijdig behalen van de instandhoudingsdoelen zoals genoemd in hoofdstukken 3 en 4 niet in de weg staan. Wanneer dit wel het geval is, dienen passende maatregelen te worden getroffen. Deze bestaan overwegend uit het uitvoeren van inrichtings- en beheermaatregelen. Indien nodig zijn voorwaarden of beperkingen gesteld aan het huidig gebruik in/rond het Natura 2000-gebied.

Voor sommige aspecten of activiteiten is al een WNb-vergunning verleend (bijv. afwerking van de greove 't Rooth) of is geconstateerd dat een dergelijke vergunning niet vereist is (bijv. beweiden van agrarische gronden). Dergelijke activiteiten zijn daarom in dit plan niet opnieuw getoetst.

Onder huidig gebruik verstaan we binnen het kader van dit Natura 2000-plan: de legale activiteiten die in 2017 in of rondom het Natura 2000-gebied werden uitgevoerd, d.w.z. het gangbare gebruik ten tijde van het voorbereiden van dit Natura 2000-plan. Nieuwe initiatieven of projecten en toekomstige uitbreiding, intensivering of verplaatsing van bestaande activiteiten vallen buiten dit huidig gebruik; zie hiervoor ook par. 7.5.10.

In dit hoofdstuk is het huidige gebruik getoetst en ingedeeld in categorieën. De toetsing geldt voor het hier concreet beschreven huidige gebruik (in de huidige vorm, locatie, omvang en tijd) en voor de wettelijke werkingsduur van dit Natura 2000-plan (6 jaar) en betreft alleen de toetsing aan de Natura 2000-doelstellingen van het gebied (Hoofdstuk 2 van de Wet Natuurbescherming), dus niet de wettelijke toetsing met betrekking tot beschermde soorten (hoofdstuk 3 WNb).

Voor een aantal vormen van huidig gebruik leidt dit tot vrijstelling van de vergunningplicht (al dan niet onder voorwaarden) of tot de conclusie dat de vorm van huidig gebruik niet is vrijgesteld in het kader van voorliggend Natura2000-plan. In dat laatste geval valt het huidig gebruik onder de reguliere werking van de WNb en zal na onderzoek op initiatief van belanghebbende(n) moeten blijken of er sprake is van een vergunningplicht waarvoor de Provincie Limburg in de regel het bevoegd gezag is. Ook als er sprake is van wijziging van het vrijgestelde gebruik, dan is het gewijzigde gebruik mogelijk wel vergunningplichtig in het kader van de WNb.

Het behalen van de instandhoudingsdoelen wordt beïnvloed door standplaatsfactoren en/of menselijk handelen. Waar in de ecologische analyse van hoofdstuk 3 is geconstateerd dat standplaatsfactoren en/of menselijk handelen een significant negatief effect veroorzaken op de instandhoudingsdoelen, zijn deze als knelpunt geïdentificeerd. In hoofdstuk 5 zijn instandhoudingsmaatregelen geformuleerd om deze knelpunten aan te pakken.

In dit hoofdstuk is getoetst of huidig gebruik het behalen van de instandhoudingsdoelen in de weg staat. Deze toetsingsmethodiek is nader uitgewerkt in figuur 7.2. De toetsing huidig gebruik kan leiden

tot regulering van gebruiksvormen in de vorm van een vrijstelling onder voorwaarden van de WNb-vergunningplicht. Dit om eventuele negatieve effecten teniet te doen.

7.2 Inventarisatie en selectie huidig gebruik

Het huidig gebruik in en rond het Natura 2000-gebied is geïnterviewd aan de hand van gegevens van provincie, gemeenten en waterschap. Daarbij is gebruik gemaakt van de lijsten met mogelijke activiteiten uit de zogeheten 'Sectornotities' (Arcadis, 2008). Vervolgens is met diverse gebruikers en gebiedskenners in een gebiedssessie de lijst van gebruiksvormen voor dit gebied gecheckt en waar nodig aangevuld. De uiteindelijke lijst van vormen van huidig gebruik voor dit gebied is opgenomen in Bijlage B, de eerste kolom. Op deze uiteindelijke lijst is vervolgens een voorselectie toegepast in 2 stappen, om te komen tot de in dit Natura2000-plan te toetsen vormen van huidig gebruik.

- Stap 1: Op basis van expert judgment is gekeken naar de ecologische relevantie van de diverse gebruiksvormen voor de instandhoudingsdoelen in het gebied. Alleen die vormen van huidig gebruik uit de uiteindelijke lijst, waarbij niet uitgesloten kan worden dat er een negatieve beïnvloedingsrelatie kan bestaan, gaan door naar Stap 2. De overige vormen zijn niet getoetst.
- Stap 2: De vormen van huidig gebruik in dit gebied die ecologisch relevant zijn (Stap 1), maar waarvoor al een WNb-vergunning is afgegeven of is aangevraagd, of de vormen van huidig gebruik waarvoor geen vergunningplicht bestaat (op grond van andere wet- en of regelgeving, zoals bijvoorbeeld via een provinciale verordening), zijn niet getoetst. Voor zover van toepassing is dit in par. 7.5.10 ter informatie genoemd.

De inventarisatie en voorselectie heeft zodoende geresulteerd in een lijst met vormen van huidig gebruik waarvoor in par. 7.5 concreet is aangegeven welke vormen van huidig gebruik vrijgesteld kunnen worden van de WNb-vergunningplicht.

Aspecten van gebruiksvormen die in de analyse van hoofdstuk 3 als knelpunt zijn geïdentificeerd, en waarvoor in hoofdstuk 5 maatregelen zijn beschreven, zijn in hoofdstuk 7 niet opnieuw getoetst. De stikstofproblematiek vormt een van deze aspecten; de toetsing daarvoor verloopt via het nieuwe stikstofbeleid(-in-ontwikkeling).

De uitvoering van de instandhoudingsmaatregelen zoals vastgelegd in hoofdstuk 5 maakt geen onderdeel uit van het huidig gebruik. Deze maatregelen zijn daarom niet opgenomen in Bijlage B en zijn in paragraaf 7.5 niet getoetst. Deze maatregelen worden (in de toekomst) uitgevoerd om de in hoofdstuk 3 geïdentificeerde knelpunten op te lossen. Eigenaren en organisaties hebben een inspanningsverplichting om deze maatregelen op een zorgvuldige en professionele manier uit te voeren. Hierbij moet rekening worden gehouden met alle instandhoudingsdoelen, zodat significant negatieve effecten worden voorkomen.

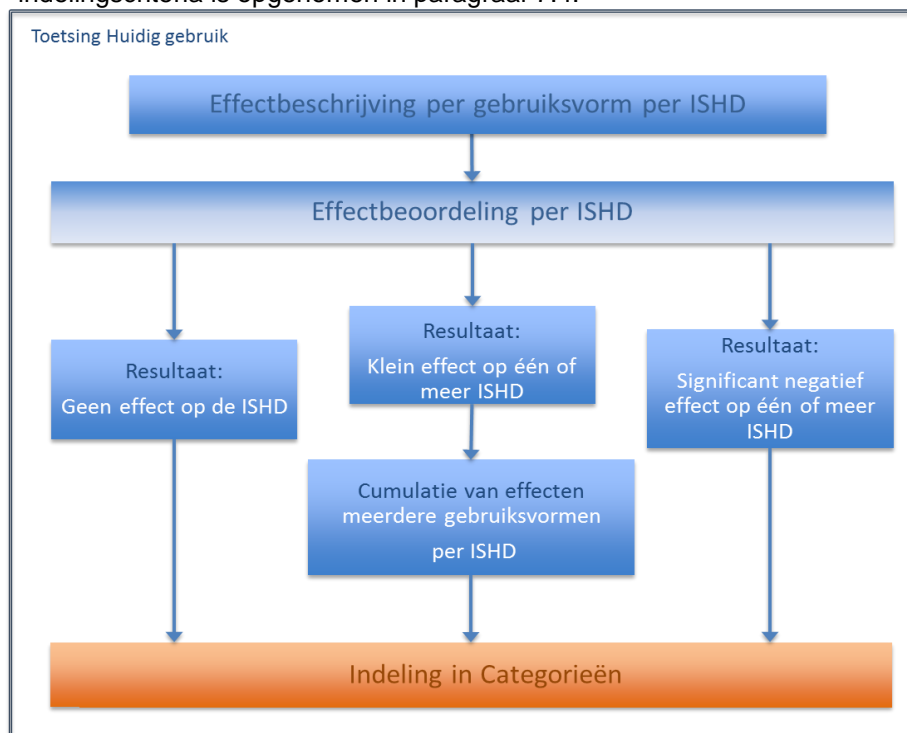
7.3 Toetsingsmethodiek

De feitelijke toetsing bestaat uit drie onderdelen: effectbeschrijving, effectbeoordeling en categorie-indeling. Figuur 7.2 geeft schematisch weer hoe de toetsing van het huidig gebruik er uit ziet.

- De effectbeschrijving omvat naast een beschrijving van de activiteit zelf een analyse van de gevolgen die het gebruik kan hebben op de aangewezen instandhoudingsdoelen. Dit gebeurt op basis van de best beschikbare (gebieds)kennis, wetenschap en expert judgement.
- De algemene regelgeving, die van toepassing is op de uitvoering van activiteiten (gedragscodes, voorschriften vanuit milieuwetgeving etc. etc.), is integraal onderdeel van beschreven gebruiksvormen; eventuele overtredingen kunnen aanleiding zijn voor handhaving.

- De effectbeoordeling richt zich op de vraag of significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor een habitatype of soort al dan niet kunnen worden uitgesloten, rekening houdend met de maatregelen die in hoofdstuk 5 van dit Natura2000-plan zijn vastgelegd, de eerder genoemde 'instandhoudingsmaatregelen'. Met andere woorden: staat een vorm van huidig gebruik het bereiken van instandhoudingsdoelen mogelijk in de weg?
- Bij de effectbeoordeling is gebruik gemaakt van de zgn. "Effectenindicator" zoals die voor ieder Natura 2000-gebied kan worden samengesteld op de website www.synbiosys.alterra.nl. Een gebiedsspecifieke afbeelding van deze effectenindicator is weergegeven in figuur 7.3. Met dit hulpmiddel is voor de aangewezen instandhoudingsdoelen nagegaan of de te toetsen vormen van huidig gebruik daadwerkelijk tot negatieve effecten leiden, voor zover deze effecten niet door middel van de maatregelen uit hoofdstuk 5 worden opgelost.
- Een vervolgstap in de effectbeoordeling kan bestaan uit de cumulatietoets. Deze extra toets geldt voor gebruiksvormen met een klein effect (niet-significant maar ook niet-verwaarloosbaar). Tezamen kunnen deze kleine effecten een groter en wel-significant negatief effect hebben. In dat geval kunnen extra maatregelen nodig zijn om het effect te mitigeren of zijn aanvullende voorwaarden aan de verschillende gebruiksvormen gesteld.
- De categorie-indeling volgt uit de effectbeoordeling. De beschrijving van de categorieën en de indelingscriteria is opgenomen in paragraaf 7.4.

Figuur 7.2 Schematische weergave van de werkwijze bij de toetsing van het huidig gebruik in dit Natura 2000-plan.

7.4 Categorieën van vrijstelling

De getoetste vormen van huidig gebruik zijn beschreven in paragraaf 7.5.1 en verder. Ze zijn daar beoordeeld op hun effect en vervolgens ingedeeld in 4 beoordelingscategorieën. Deze categorieën zijn hieronder beschreven. Waar sprake is van vrijstelling voor de vergunningplicht heeft dat

uitsluitend betrekking op hoofdstuk 2 (gebiedsbescherming) van de Wet Natuurbescherming en niet op de uit andere wetgeving of andere hoofdstukken van de Wet Natuurbescherming voortvloeiende vergunningsplicht.

Categorie 1: Huidig gebruik vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht

In deze categorie valt het gebruik waarvan vast staat dat dit geen (significant) negatieve effecten heeft (ook niet in cumulatie met andere gebruiksvormen). Dit gebruik heeft geen gevolgen voor het behalen van de instandhoudingsdoelen. Deze vormen van gebruik zijn in dit Natura2000-plan vrijgesteld van de vergunningplicht in het kader van de WNb, zonder aanvullende voorwaarden en zolang het gebruik niet wijzigt ten opzichte van de in dit Natura2000-plan getoetste situatie. In deze categorie vallen ook gebruiksvormen die niet individueel vergunningplichtig zijn te stellen, zoals bijvoorbeeld het huidig gebruik van wegen door verkeer en het gebruik van recreatiepaden door wandelaars en fietsers conform de bestaande openstellingsregels.

Categorie 2a: Huidig gebruik vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht, mits instandhoudingsmaatregelen extra of versneld worden uitgevoerd

In deze categorie vallen toekomstige gebruiksvormen gebruik indien zij leiden tot (significant) negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen, onder de voorwaarde dat aanvullende of versnelling van de in hoofdstuk 5 beschreven instandhoudingsmaatregelen ervoor zorgt, dat deze negatieve effecten op voorhand weggenomen worden. De voorwaarde dat de instandhoudingsmaatregelen op voorhand moeten zijn uitgevoerd is een consequentie van het arrest van de Raad van State m.b.t. de PAS eind mei 2019. Het behalen van de instandhoudingsdoelen cf. voorliggend plan komt hierdoor niet in gevaar.

Deze categorie van vormen van gebruik kan in een addendum op dit Natura2000-plan worden vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht en is in voorliggend plan thans niet aan de orde.

Categorie 2b: Huidig gebruik vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht, mits aan aanvullende voorwaarden is voldaan

In deze categorie vallen gebruiksvormen, of een combinatie van gebruiksvormen (cumulatie), waarvan niet kan worden uitgesloten dat er een significant negatief effect bestaat op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Voor deze gebruiksvormen geldt echter dat de negatieve effecten worden weggenomen door specifiek aan het gebruik verbonden aanvullende beperkingen en/of voorwaarden, bovenop eventueel al bestaande voorwaarden uit andere wet- en regelgeving. Deze vormen van gebruik zijn in dit Natura 2000-plan vrijgesteld van de vergunningplicht in het kader van de Wnb mits aan deze aanvullende voorwaarden is voldaan en mits het gebruik niet wijzigt ten opzichte van de in dit Natura2000-plan getoetste situatie.

Categorie 3: Huidig gebruik niet vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht

In deze categorie valt gebruik waarvan niet kan worden uitgesloten dat er een significant negatief effect bestaat op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Bovendien is op dit moment onduidelijk of en hoe de negatieve effecten van dit gebruik kunnen worden weggenomen. Daarom kan dit gebruik niet als vergunningsvrij worden opgenomen. Onder deze categorie valt ook het gebruik waarover onvoldoende informatie beschikbaar is om te beoordelen of er daadwerkelijk een WNb-vergunningplicht aan de orde is c.q. tot vrijstelling daarvan kan worden besloten. Binnen het wettelijk kader van de WNb moeten de effecten nader worden onderzocht om te bepalen of een vergunning moet worden aangevraagd bij de Provincie Limburg.

Herbeoordeling na afloop van een Natura2000-planperiode

Het oordeel vrijstelling van de vergunningplicht geldt voor één Natura2000-planperiode. Als na afloop van een Natura2000-planperiode uit monitoringresultaten blijkt dat het behalen van instandhoudings-

doelen toch gevaar dreigt te lopen, moet het gebruik opnieuw worden beoordeeld. Dat kan leiden tot indeling in een andere categorie, aanpassing van de maatregelen en/of voorwaarden.

7.5. Samenvatting resultaten toetsing huidig gebruik

Van enkele huidige gebruiksvormen is in voorliggend plan niet getoetst of zij vrijgesteld zijn van de WNb-vergunningplicht.

a. Drones

Voor het gebruik van luchtvaartuigen (waaronder ook drones >25 kg.) nabij o.a. Natura 2000-gebieden heeft de provincie in het kader van haar bevoegdheden in het kader van de Luchtvaartwet in 2019 een beleidskader vastgesteld.

Voor het gebruik van drones <25kg. boven en nabij Natura 2000-gebieden zal de provincie een separate regeling opnemen in de Omgevingsverordening; om die reden is deze vorm van (huidig) gebruik niet beoordeeld in het kader van voorliggend Natura 2000-plan.

b. Beweiden en bemesten

Het beweiden en bemesten van gronden binnen of nabij het Natura2000-gebied is als gevolg van de Raad van State-uitspraak over de PAS van mei 2019 niet meer bij verordening vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht.

Het beweiden van gronden binnen of nabij het Natura2000-gebied is in voorliggend plan niet getoetst, omdat de provincies in april 2020 op basis van het tussenadvies van de commissie Remkes (december 2019) gezamenlijk beleid hebben vastgesteld, waaruit blijkt dat voor beweiden geen separate WNb-vergunning vereist is; deze vergunning maakt (in de meeste gevallen) al deel uit van de vergunning voor het houden van de dieren (stalvergunning).

Het bemesten van gronden binnen of nabij het Natura2000-gebied is in voorliggend plan niet getoetst. Op basis van het tussenadvies van de commissie Remkes (december 2019) en aansluitende beleidsafspraken op Rijks- en provinciaal niveau is voor de activiteit bemesten door de 12 provincies een landelijke aanpak ontwikkeld. Pas als deze interpretatie via jurisprudentie over concrete casussen door de Raad van State is getoetst, zal een vrijstellingsregeling met bijbehorende voorwaarden kunnen worden vastgelegd voor de effecten van deze activiteit via de lucht op de relevante instandhoudingsdoelstellingen. Zodra die duidelijkheid er is, zal worden afgewogen of dit via een addendum op voorliggend Natura2000-plan, met inbegrip van inspraak- en beroepsprocedure, wordt vastgelegd of dat dat via een andere procedure plaatsvindt (Omgevingsverordening).

Voor de overige vormen van huidig gebruik geldt, dat deze wel moeten worden getoetst (zie laatste kolom van de tabellen in bijlage B van het Hoofdrapport). Van deze toetsing zijn de beoordelingsresultaten in tabel 7.1 weergegeven. In het Hoofdrapport staan de voorwaarden voor de vrijstellingen beschreven.

Natuurbeheer	Categ. 1	Categ. 2a	Categ. 2b	Categ. 3
Regulier beheer graslanden (in dagbouwgroeves)	X			
Regulier beheer van bos en bosranden	X		X	
Regulier beheer van kruidenakkers	X			
Beheer/onderhoud van cultuurhistorische elementen	X			
Monitoring, onderzoek, toezicht en handhaving	X		X	x

Extensief gebruik ondergrondse kalksteengroeven conform de Mijnbouwwet			X	
Idem intensief gebruik			X	
Exotenbeheer	X			

Landbouw	Categ. 1	Categ. 2a	Categ. 2b	Categ. 3
Machinale bewerking op agrarische gronden	X			
Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen			X	

Recreatie, toerisme en sport	Categ. 1	Categ. 2a	Categ. 2b	Categ. 3
Wandelen, hardlopen, paardrijden, fietsen op niet-openbare wegen/paden conform openstellingregels	X			
Educatieve excursies: excursies die voldoen aan de voorwaarden genoemd onder 1 en 2 in par. 7.5.3			X	
Educatieve excursies: overige excursies				X
Evenementen				X
Extensief – Intensief gebruik Mijnbouwwet			X	

Waterbeheer	Categ. 1	Categ. 2a	Categ. 2b	Categ. 3
Beheer bestaande kunstwerken en watergangen	X		X	
Beheer huidige waterkeringen (incl. waterbuffers)	X		X	

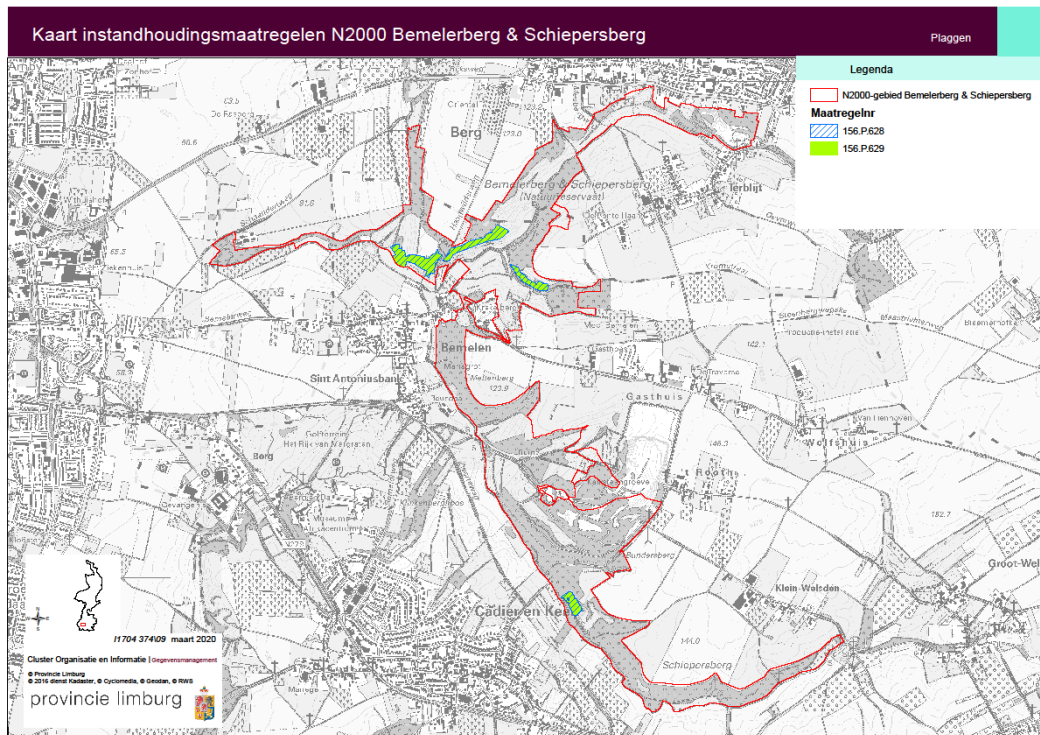
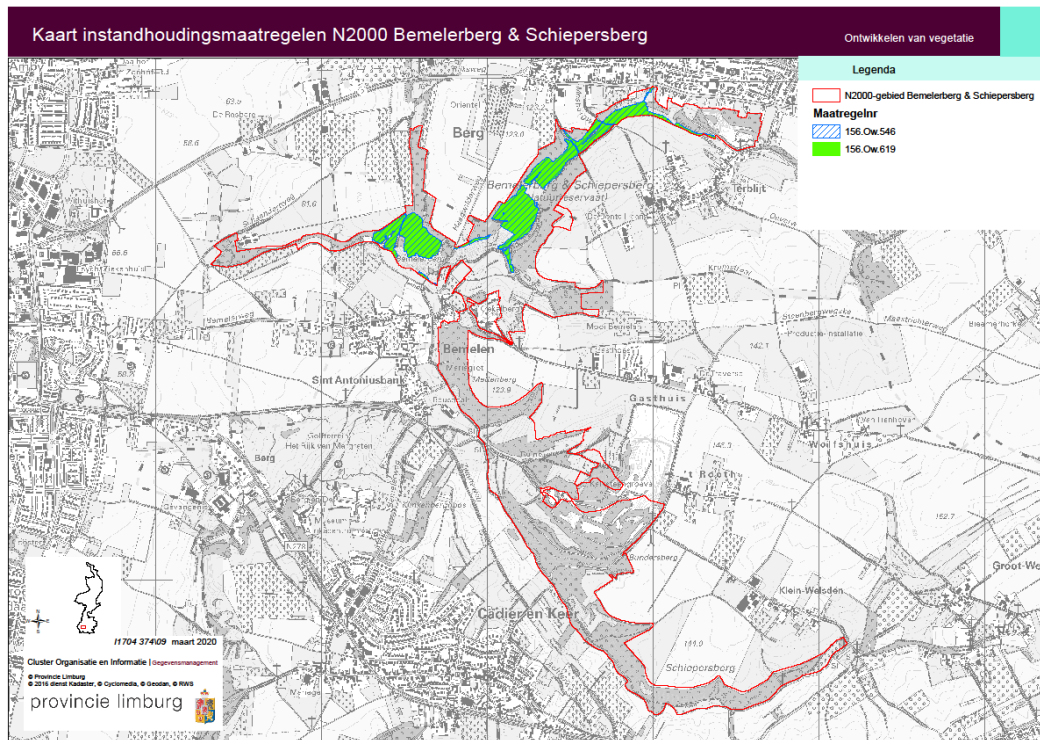
Wegen en verkeer	Categ. 1	Categ. 2a	Categ. 2b	Categ. 3
Beheer van bestaande wegen en wegbermen	X		X	

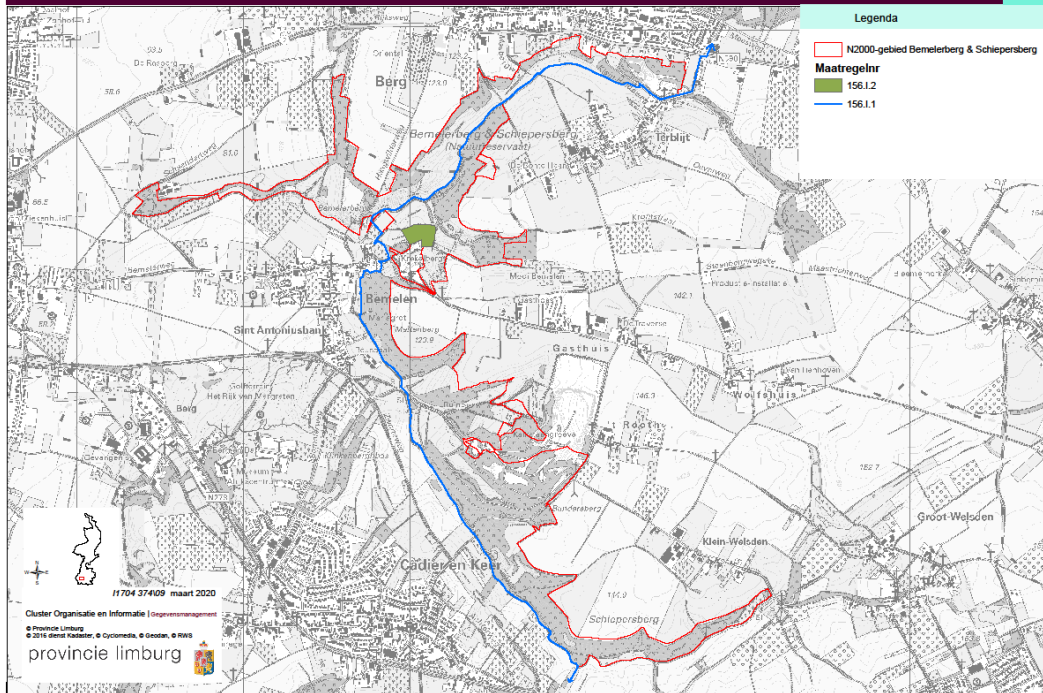
Nutsvoorzieningen	Categ. 1	Categ. 2a	Categ. 2b	Categ. 3
Reguliere inspectie/beheer/toezicht vloeistof-/gasl.	X			
Inspectie, beheer en toezicht bij vloeistof- en gasleidingen: groot en achterstallig onderhoud				X
Calamiteiten			X	

Faunabeheer	Categ. 1	Categ. 2a	Categ. 2b	Categ. 3
Jacht			X	
Populatiebeheer en schadebestrijding			X	

C. UITBREIDINGSLOCATIES HABITATTYPEN

D. Lijst wel en niet getoetste vormen van huidig gebruik 'Bemelerberg'

"Ishd" in de tweede kolom van onderstaande tabellen staat voor instandhoudingsdoelen.

Natuurbeheer	Ecologisch relevant voor de ishd?	WNb-vergunning, geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7?
Regulier beheer van bos en bosranden	ja	nee	Ja
Regulier beheer van ondergrondse gangenstelsels	ja	nee	Ja
Natuurbeheer graslanden en kruidenakkers			
Regulier beheer en onderhoud landschappelijke elementen	ja	nee	ja
Monitoring, karteren en onderzoek	ja	ja	ja
Exotenbeheer	ja	nee	ja
Natuurtechnische maatregelen groeve het Rooth (buiten Natura2000)	Nee	nee	nee
Toezicht en handhaving door terreinbeheerder	ja	nee	ja
Beheer en onderhoud cultuurhistorische elementen	ja	nee	Ja
Onderhoud broedstoven vliegend hert	nee	nee	nee
Beheer en onderhoud landschap voor Eikelmuis	nee	nee	nee
Particulier natuurbeheer (bijv. akkerrandbeheer)	Nee	nee	Nee

Landbouw	Ecologisch relevant voor de ishd?	WNb-vergunning, geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7?
Machinale bewerkingen op agrarische gronden	ja	nee	ja
Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen	ja	nee	ja
Grondwateronttrekking t.b.v. beregning	nee	nee	nee
Drainage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bemesten	ja	nee	Nee (1)
Beweiden	ja	nee	Nee (2)
Grondbewerkingen behorend bij normaal landbouwkundig gebruik	ja	Nee	ja
Gewasbewerking en -verzorging	ja	ja	ja
wijnbouw	nee	nee	nee
Rasteren	nee	nee	nee
Teeltondersteunende voorzieningen	nee	nee	nee
Be- en verwerkingsactiviteiten (van grondstof naar halfproduct of eindproduct)	nee	nee	nee
Nevenactiviteiten agrarische bedrijven	nee	nee	nee

(1) Afhankelijk van landelijke besluitvorming over vernieuwde aanpak stikstofproblematiek evt. later invoegen (zie H7.5).

(2) Door provincie(s) geoordeeld onderdeel te zijn van de stalvergunning, dus geen separate WNb-vergunningplicht.

Recreatie en toerisme	Ecologisch relevant voor de ishd*?	WNb-vergunning, geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7
Openstelling t.b.v. recreatief gebruik als wandelen, hardlopen, etc.	ja	nee	ja
Openstelling t.b.v. recreatief gebruik als fietsen, wielrennen en skate, etc.	ja	nee	ja
Openstelling t.b.v. recreatief gebruik als mountainbiken	ja	nee	ja
Openstelling t.b.v. ruitersactiviteiten	ja	nee	ja
Aanwezigheid van honden	ja	nee	ja
Excursies, evenementen en bijeenkomsten	ja	nee	ja
Parkeren i.v.m. recreatief gebruik	nee	nee	nee
Picknicken, zonnen of aanwezigheid van spelactiviteiten	nee	nee	nee
Sport- en verblijfsaccommodaties, recreatieve voorzieningen	nee	nee	nee
Gebruik van onderaardse kalksteengroeven	Ja	Ja	ja
Ballonvaart	Ja	nee	nee
Manege	Nee	nee	nee
Kweekkastjes imkervereniging	nee	nee	nee

Waterbeheer	Ecologisch relevant voor de ishd*?	WNb-vergunning, want geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7
Beheer en onderhoud waterbuffers en riolering	ja	nee	Ja
Beheer waterlopen	ja	nee	nee
Onderzoek en monitoring t.b.v. waterbeheer	ja	nee	ja

Wonen	Ecologisch relevant voor de ishd?	WNb-vergunning, geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7
Wonen binnen het Natura2000-gebied	ja	Vergunningsplichtig in ander kader	nee

Verkeer	Ecologisch relevant voor de ishd?	WNb-vergunning, geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7
Beheer en onderhoud bermen	ja	nee	ja
Wegverkeer binnen/buiten Natura2000-begrenzing	ja	nee	nee

Drinkwaterwinning	Ecologisch relevant voor de ishd?	WNb-vergunning, geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7
Grondwateronttrekking t.b.v. drinkwaterwinning	nee	nee	nee

Nutsvoorzieningen	Ecologisch relevant voor ishd?	WNb-vergunning, geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7
Ondergrondse infrastructuur WML	nee	nee	nee
Straalverbinding	nee	nee	nee
Regulier beheer, onderhoud, inspectie	ja	nee	ja
Groot onderhoud	ja	nee	ja
Optreden na calamiteiten	ja	nee	ja

Bedrijvigheid	Ecologisch relevant voor de ishd?	WNb-vergunning, geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7
Kalksteenwinning in groeve het Rooth	ja	ja (1)	nee
Niet-agrarische bedrijven in buitengebied	ja	Nee (2)	nee
Jacht, populatiebeheer en schadebestrijding	Ecologisch relevant voor ishd?	WNb-vergunning, geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7
Jacht	ja	nee	ja
Populatiebeheer en schadebestrijding	ja	nee	ja

- 1) Vergunning artikel 16/19d Natuurbeschermingswet 1998, kenmerk: 2016/65151 d.d. 18 augustus 2016
- 2) Voor zover ecologisch relevant voor Natura2000 geldt een separate WNb-vergunningplicht.

Overige activiteiten	Ecologisch relevant voor de ishd?	WNb-vergunning, geen vergunningplicht o.g.v. andere regelgeving, of andersoortige vergunning met toets WNb?	Te toetsen in H7
Beheer van cultureel erfgoed en gebouwen	ja[*]	ja	ja

[*] Het gaat hierbij met name om het cultureel erfgoed in de vorm van ondergrondse mergelgroeven

